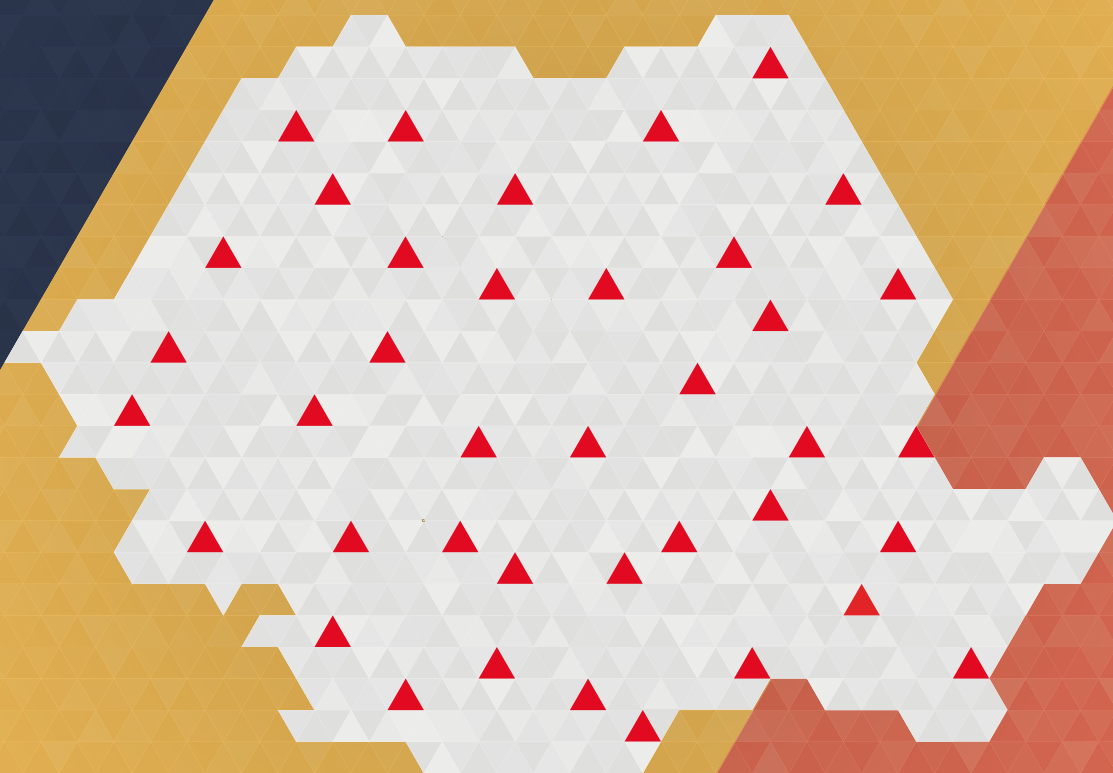

ROMANIA CATCHING-UP REGIONS

RAPORT FINAL

ROMANIA CATCHING-UP REGIONS

RAPORT FINAL

Decembrie 2019

© 2018 International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank
1818 H Street NW
Washington DC 20433
Telephone: 202-473-1000
Internet: www.worldbank.org

This work is a product of the staff of The World Bank with external contributions. The findings, interpretations, and conclusions expressed in this work do not necessarily reflect the views of The World Bank, its Board of Executive Directors, or the governments they represent.

The World Bank does not guarantee the accuracy of the data included in this work. The boundaries, colors, denominations, and other information shown on any map in this work do not imply any judgment on the part of The World Bank concerning the legal status of any territory or the endorsement or acceptance of such boundaries.

Rights and Permissions

The material in this work is subject to copyright. Because The World Bank encourages dissemination of its knowledge, this work may be reproduced, in whole or in part, for noncommercial purposes as long as full attribution to this work is given.

Any queries on rights and licenses, including subsidiary rights, should be addressed to World Bank Publications, The World Bank Group, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA; fax: 202-522-2625; e-mail: pubrights@worldbank.org.

DECLINAREA RESPONSABILITĂȚII

Prezentul raport a fost elaborat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare/ Banca Mondială. Constatările, interpretările și concluziile exprimate în acest document nu reflectă neapărat punctele de vedere ale directorilor executivi ai Băncii Mondiale, ale Comisiei Europene sau ale Guvernului României. Banca Mondială nu garantează acuratețea datelor cuprinse în această lucrare.

Prezentul raport a fost prezentat în luna noiembrie 2019, în temeiul Acordului administrativ nr. 2019CE160AT020 (în cadrul TF073325) privind Programul de finanțare multi-jurisdicțional pentru România, semnat între Comisia Europeană și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Acesta este Raportul final din cadrul acordului menționat mai sus.

CUPRINS

INTRODUCERE	1
ZONELE URBANE CA MOTOARE ALE CREȘTERII ECONOMICE ȘI NECESITATEA COOPERĂRII INTERJURISDICȚIONALE	7
CEREREA EXPRIMATĂ DE COOPERARE INTERJURISDICȚIONALĂ ÎN ROMÂNIA	11
CADRUL LEGISLATIV	19
MODELE DE COOPERARE INTERJURISDICȚIONALĂ	23
INSTRUMENTELE FISCALE	33
Alocarea mai multor resurse – peste 6% din FEDR	38
Mai multă concentrare a resurselor	38
Mai multe resurse pentru ZUF-uri	40
Mai multă diversitate tematică	42
CĂTRE O ABORDARE DUD 2021-2027	43
CONCLUZII	65
ANEXA 1. Domenii/sectoare potențiale de cooperare interjurisdicțională în România	68
ANEXA 2: Domeniile/sectoarele cu impact multijurisdicțional identificate de o selecție de autorități subnaționale din România	72
ANEXA 3: Identificarea domeniilor de intervenție relevante pentru orașele din România, din proiectul politicii de coeziune 2021-2027	76

LISTA FIGURILOR

FIGURA 1. Regiunile NUTS 2 clasificate în funcție de categoria prevăzută în politica de coeziune (stânga) și de categoria referitoare la regiunile rămase în urmă (dreapta)

4

FIGURA 2. Zonele urbane și voturile primite în cadrul campaniei „Prioritățile Orașului Tău”

14

FIGURA 3. Proiectele Zonei Metropolitane București-Ilfov

15

FIGURA 4. Răspunsurile administrațiilor locale la întrebarea: Ați accepta alocarea de fonduri UE pentru proiecte interjurisdicționale?

17

FIGURA 5. Modele organizaționale pentru acordurile interjurisdicționale în țările UE

25

FIGURA 6. Alocările (mil. € ȘI % DIN FEDR) ȘI MECANISMELE DE IMPLEMENTARE PENTRU DUD 2014-2020

35

FIGURA 7. Alocarea medie pentru DUD pe zonă urbană, în țările UE, în perioada 2014-2020

39

FIGURA 8. Modul în care cele 39 de reședințe de județ preferă să acceseze fondurile de dezvoltare regională pentru perioada 2021-2017

45

LISTA TABELELOR

TABELUL 1. Domeniile/sectoarele cu impact interjurisdicțional din România

16

TABELUL 2. Necesarul de investiții pe sectoare în România (în milioane EUR)

37

TABELUL 3. Alocările DUD propuse pentru 2021-2029

41

TABELUL 4. Alocări FEDR minime pe Obiective de Politică pentru 2021-2027

46

TABELUL 5. Portofoliul de proiecte mature pentru cele 39 de zone urbane, în funcție de regiuni

46

TABELUL 6. Portofoliul de proiecte mature pentru cele 39 de zone urbane actuale, după obiectivul de politică

47

TABELUL 7. Alocări minime pe FSE+ pentru 2021-2027

47

TABELUL 8. Alocări ale Fondului de Coeziune pe 2021-2027

48

TABELUL 9. Propunere pentru alocările POR pe regiune

50

TABELUL 10. Propunere alocări pe dezvoltare urbană (în Euro), la nivel regional

51

TABELUL 11. Ponderea populației urbane pe tipuri de urban, la nivel regional

51

TABELUL 12. Propunere alocări regionale (în Euro) pentru localități urbane și zone urbane funcționale

52

TABELUL 13. Propunere alocări regionale pentru municipii reședință de județ

53

TABELUL 14. Propunere alocări regionale pentru alte municipii

58

TABELUL 15. Propunere alocări regionale pentru orașe

64

ABREVIERI ȘI ACRONIME

AA	Acord administrativ
ADI	Asociație de dezvoltare intercomunitară
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AFM	Administrația Fondului pentru Mediu
AM	Autoritatea de management
ANFP	Agenția Națională a Funcționarilor Publici
ANIF	Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare
ANL	Agenția Națională pentru Locuințe
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
AU	Autoritate urbană
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
CNI	Compania Națională de Investiții
DLRC	Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității
DUD	Dezvoltare urbană durabilă
ESPON	Rețeaua europeană de observare teritorială
FEDR	Fondul european de dezvoltare regională
FEIS	Fondul european pentru investiții strategice
FESI	Fondurile structurale și de investiții europene
FF	Fond fiduciar
FSE	Fondul social european
GAL	Grup de acțiune locală
GIS	Sistemul de informații geografice
GR	Guvernul României
ITI	Investiții teritoriale integrate
JRC	Centrul Comun de Cercetare
MC	Ministerul Culturii
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (actualul MLPDA)
MEN	Ministerul Educației Naționale
MLPDA	Ministerul Lucărilor Publice, Dezvoltării și Administrației (fostul MDRAP)
MMJS	Ministerul Muncii și Justiției Sociale
MS	Ministerul Sănătății
MT	Ministerul Turismului
OI	Organism intermediar
ONG	Organizație neguvernamentală
PIB	Produsul intern brut
PIDU	Planuri integrate de dezvoltare urbană
PMUD	Plan de Mobilitate Urbană Durabilă
PNCDI	Programul Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare
PNDL	Programul Național de Dezvoltare Locală
POR	Programul Operațional Regional
PPP	Parteneriat public-privat
PT	Proiect tehnic
PUG	Plan Urbanistic General
PUZ	Plan Urbanistic Zonal
RAS	Acord pentru servicii de asistență tehnică rambursabile
SF	Studiu de fezabilitate
SIDU	Strategie integrată de dezvoltare urbană
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UE	Uniunea Europeană
ZUF	Zonă urbană funcțională

MULȚUMIRI

Acest raport este transmis conform prevederilor Acordului Administrativ privind Programul de Finanțare Multi-jurisdicțional pentru România și a fost elaborat sub conducerea și îndrumarea domnului David N. Sislen (Practice Manager în domeniul Social, Urban, Rural și Reziliență pentru Europa și Asia Centrală) și a doamnei Tatiana Proskuryakova (Manager de Țară, România și Ungaria). Raportul a fost elaborat de o echipă aflată sub coordonarea lui Paul Kriss (Specialist Principal în domeniul Urban) și alcătuită din Yondela Silimela (Specialist Senior în domeniul Urban), Marius Cristea (Specialist Senior Dezvoltare Urbană), Marcel Ionescu-Heroiu (Specialist Senior Dezvoltare Urbană), Carli Bunding-Venter (Specialist Senior Dezvoltare Urbană), Adina Vințan (Ofițer Operațiuni), Oana Franț (Ofițer Operațiuni) și George Moldoveanu (Asistent Gestionarea Informațiilor).

Echipa dorește să își exprime recunoștința pentru excelența cooperare, îndrumarea și feedbackul primite de la reprezentanții Comisiei Europene, de la reprezentanții Ministerului Fondurilor Europene al României, de la reprezentanții Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației al României (fostul Minister al Dezvoltării Regionale și Administrației Publice), de la Asociația Municipiilor din România, de la Asociația Agențiilor de Dezvoltare Regională, de la Federația Zonelor Metropolitane și Aglomerărilor Urbane, precum și de la numeroșii actori locali și regionali care au contribuit la elaborarea prezentului raport.

INTRODUCERE

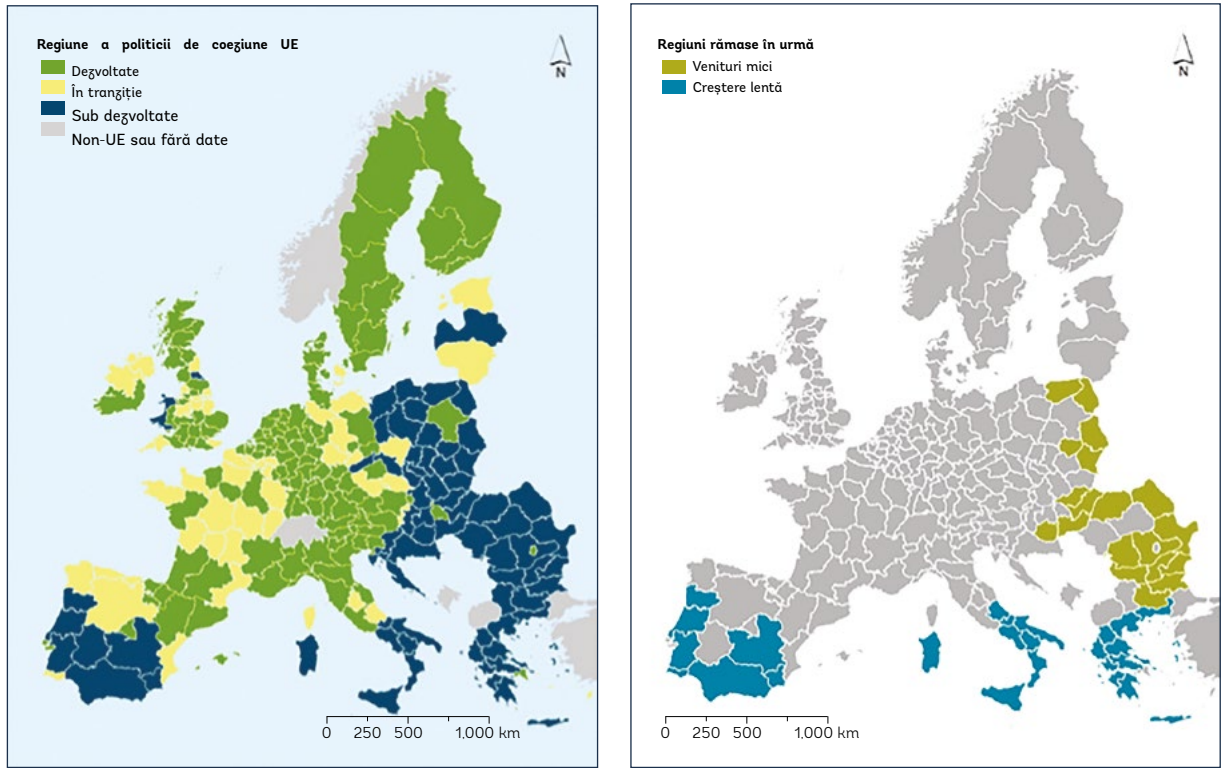
Mandatul politicii de coeziune a UE este acela de a atenua decalajele de dezvoltare și de a reduce disparitățile între țările și regiunile membre, sprijinind în același timp agenda de dezvoltare a Uniunii Europene într-un sens mai larg. Aproximativ 454 de miliarde EUR din fondurile structurale și de investiții europene (FESI) au fost alocate pentru a ajuta regiunile UE să devină mai competitive în perioada de programare 2014-2020, punându-se accentul pe regiunile mai puțin dezvoltate [cu un PIB pe cap de locuitor (exprimat ca SPC) mai mic de 75% din media UE] și pe regiunile de tranziție [cu un PIB pe cap de locuitor (SPC) între 75% și 90% din media UE]. Cu toate acestea, nu toate regiunile UE au putut profita pe deplin de beneficii, printre altele din cauza efectelor crizei economice din 2008 și a problemelor structurale.

În consecință, doamna Corina Crețu, comisarul pentru politica regională, prin grupul de lucru pentru o mai bună implementare, a inițiat Inițiativa privind regiunile rămase în urmă pentru a identifica constrângerile care împiedică creșterea în regiunile mai puțin dezvoltate și a oferi asistență specifică și programe care să încurajeze creșterea. Astfel, se oferă sprijin pentru dezvoltarea regiunilor rămase în urmă unei game largi de părți interesate [administrații regionale și locale, instituții de învățământ, instituții de sprijin pentru afaceri, întreprinderi mici și mijlocii (IMMuri), antreprenori, investitori, organizații neguvernamentale, instituții de finanțare internaționale]. Sprijinul are scopul de a maximiza impactul investițiilor regionale. În UE au fost identificate două tipuri de regiuni rămase în urmă:

- **REGIUNI CU CREȘTERE LENTĂ:** cuprind regiunile mai puțin dezvoltate și de tranziție care nu s-au apropiat de media UE între anii 2000 și 2013, aflate în state membre cu un PIB pe cap de locuitor (exprimat ca SPC) mai mic decât media UE în 2013. Printre acestea se numără aproape toate regiunile mai puțin dezvoltate și cele de tranziție din Grecia, Italia, Spania și Portugalia.
- **REGIUNI CU VENITURI MICI:** cuprind toate regiunile cu un PIB pe cap de locuitor (exprimat ca SPC) mai mic de 50% din media UE în 2013. Acest grup cuprinde regiunile mai puțin dezvoltate din Bulgaria, Ungaria, Polonia și România.

Polonia și România au fost primele țări care au pilotat această inițiativă, cu două regiuni fiecare – Świętokrzyskie și Podkarpackie în Polonia, Regiunile Nord-Vest și Nord-Est în România. După primele proiecte pilot, activitatea a fost extinsă atât tematic, cât și geografic (de exemplu, a fost inclusă în inițiativă și Slovacia), punându-se accentul pe determinarea modului în care regiunile pot deveni mai competitive și mai incluzive.

FIGURA 1.
Regiunile NUTS 2 clasificate după categoria din politica de coeziune (stânga) și după categoria de regiune rămasă în urmă (dreapta)

Pentru perioada de programare 2021-2027, Comisia Europeană a propus ca Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) să pună un accent mai puternic pe activitățile de dezvoltare urbană durabilă (DUD), statele membre fiind încurajate să aloce cel puțin 6% din fondurile FEDR dezvoltării integrate în zonele urbane (dezvoltare urbană durabilă), fie printr-un program operațional dedicat sau printr-o axă prioritară dedicată în cadrul unui program operațional, fie cu ajutorul unor instrumente precum Investițiile Teritoriale Integrate (ITI) sau Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC). De asemenea, Comisia Europeană dorește să ofere „mai multe stimulente pentru o guvernanta mai eficientă bazată pe parteneriat, o guvernanta pe mai multe niveluri și o abordare locală integrată în programele sale” ¹.

Astfel, toate țările membre ale UE, inclusiv România, trebuie să se axeze mai mult pe abordări trans-sectoriale și interjurisdicționale și să răspundă mai bine la nevoile unor teritorii care nu sunt neapărat definite printr-o limită administrativă clară.

În vederea atingerii acestui scop și pentru a oferi o direcție de proiectare dezvoltării urbane durabile în perioada de programare 2021-2027, Banca Mondială a întreprins cercetări ample în următoarele domenii:

- **Livrabilul 2.** Sectoare pentru cooperare interjurisdicțională: Identificarea domeniilor/sectoarelor de intervenție în care ar putea exista o valoare adăugată intrinsecă, pentru a canaliza finanțarea UE prin municipalități, organisme asociative metropolitane, regionale

¹ Comisia Europeană. 2018. *Obiectivul de politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni și instrumente pentru dezvoltarea teritorială integrată [Document de politică]*.

și/sau la nivel de ZUF (precum ADI, ADR etc.) în locul sau în plus față de autoritățile naționale responsabile pentru funcții precum sănătate, turism, energie, educație, servicii sociale, transport urban și metropolitan/regional, competitivitate și sprijin pentru IMM-uri și inovare etc.

- **Livrabilul 3.** Modele de cooperare interjurisdicțională: Analiza necesității unor forme generale sau sectoriale de cooperare teritorială (precum ADI metropolitane, parteneriate centrate pe proiecte între UAT etc.), pentru cazurile în care finanțarea UE ar putea fi organizată la nivel subnațional. Aceste forme de cooperare ar putea să completeze sau să suplimenteze modelul actual utilizat pentru finanțarea UE, care se axează doar pe teritoriul administrativ al reședințelor de județ eligibile.
- **Livrabilul 4.** Abordări organizaționale pentru acorduri interjurisdicționale: Dacă se va confirma oportunitatea unui asemenea model intercomunitar sau regional pentru oricare dintre domeniile/sectoarele de intervenție supuse analizei, proiectul va identifica modele organizatorice adecvate (de exemplu, crearea unei noi asociații intercomunitare sau utilizarea uneia existente, ori inițiative ad-hoc cum ar fi un acord de parteneriat pentru un anumit proiect de investiții), funcționale pe teritoriul României pentru fiecare dintre domeniile/sectoarele de intervenție.
- **Livrabilul 5.** Identificarea cerințelor strategice și a resurselor pe care le implică modelele organizatorice propuse: În cazul în care se propune finanțare UE pe baza unui nou model organizatoric alternativ, diferit de cele deja existente în România și bazat pe cele mai bune practici internaționale, se vor stabili implicațiile pentru:
 - i. Planurile/strategiile integrate de dezvoltare urbană;
 - ii. Consolidarea capacității administrative, la diferite niveluri;
 - iii. Mecanismele financiare integrate;
 - iv. Descentralizare; și
 - v. Identificarea riscurilor și a măsurilor de atenuare aferente

Raportul sintetizează principalele idei și recomandări din fiecare din aceste rapoarte și vine cu un set de propuneri adiționale, folosind inclusiv datele și informațiile suplimentare culese între timp.

**ZONELE URBANE
CA MOTOARE ALE
CREȘTERII ECONOMICE ȘI
NECESITATEA COOPERĂRII
INTERJURISDICȚIONALE**

Analizele realizate în ultimii ani ² indică faptul că performanța regiunilor din UE este în mod clar legată de performanța zonelor urbane din regiune. Cele mai dinamice regiuni ale UE au una sau mai multe zone metropolitane sau aglomerări urbane pe teritoriul lor sau sunt apropiate de o astfel de zonă dintr-o altă regiune. În absența unor zone urbane puternice, nu pot exista nici regiuni puternice. Orașele funcționează ca niște faruri, răspândind dezvoltarea în zonele din jur.

Cu toate acestea, orașele puternice nu sunt suficiente. Pentru a asigura extinderea beneficiilor dezvoltării orașelor și către hinterlandul urban, este esențial să se conceapă și să se încurajeze cooperarea și dezvoltarea interjurisdicțională. În prezent, puține investiții urbane au impact asupra unei singure unități administrative, așadar ar trebui să existe prevederi pentru planificarea și implementarea la nivel interjurisdicțional. De exemplu, zonele suburbane și periurbane ale capitalei București și ale celor 40 de reședințe de județ generează 90% din veniturile firmelor din țară, au atras 66% dintre migranți și au primit 64% din noile unități locative după 1990. Cu toate acestea, nu s-a făcut prea mult pentru favorizarea dinamicii interjurisdicționale între centrele urbane și zonele suburbane și periurbane ale acestora (de exemplu, mobilitate metropolitană, investiții transjurisdicționale, servicii comune).

Pentru perioada de programare 2021-2027, Comisia Europeană a propus ca Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) să pună un accent mai puternic pe activitățile de Dezvoltare Urbană Durabilă (DUD), statele membre trebuind să aloce cel puțin 6% din fondurile FEDR dezvoltării integrate în zonele urbane (dezvoltare urbană durabilă), fie printr-un program operațional dedicat sau printr-o axă prioritară dedicată în cadrul unui program operațional, fie cu ajutorul unor instrumente precum Investițiile Teritoriale Integrate (ITI) sau Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC). De asemenea, Comisia Europeană dorește să ofere „mai multe stimulente pentru o guvernanță mai eficientă bazată pe parteneriat, o guvernanță pe mai multe niveluri și o abordare locală integrată în programele sale”³.

Astfel, toate țările membre ale UE, inclusiv România, trebuie să se axeze mai mult pe abordări trans-sectoriale și interjurisdicționale și să răspundă mai bine la nevoile unor teritorii care nu sunt neapărat definite printr-o limită administrativă clară.

² A se vedea, de exemplu: Thomas Farole, Soraya Goga și Marcel Ionescu-Heroiu. 2018. *Rethinking Lagging Regions: Using Cohesion Policy to Deliver on the Potential of Europe's Regions* (Regândirea regiunilor mai puțin dezvoltate: Utilizarea politicii de coeziune pentru valorificarea potențialului regiunilor din Europa). Publicațiile Băncii Mondiale.

³ Comisia Europeană. 2018. *Obiectivul de politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni și instrumente pentru dezvoltarea teritorială integrată* [Document de politică].

Provocările și oportunitățile de dezvoltare nu rămân încastate între limitele administrative definite, mai ales că interacțiunile economice, sociale și ecologice se împletesc din ce în ce mai mult. Acest lucru, împreună cu recunoașterea faptului că unele dintre activele necesare pentru susținerea economiilor urbane, cum ar fi transportul public, lanțurile valorice, activele ecologice etc. tind să fie interconectate și să funcționeze mai bine astfel decât ca elemente dispartate, necesită o abordare bazată pe cooperare.

De-a lungul timpului, țările OCDE au răspuns acestei provocări creând mai multe niveluri administrative în cadrul administrațiilor locale, în încercarea de a echilibra apropierea de cetățeni cu gestionarea la nivel metropolitan. Observarea acestor țări dezvăluie unele variații, majoritatea având până la 3 niveluri de administrație locală⁴, astfel: Croația are 21 de județe, 128 de orașe și 428 de comune (grupuri de sate); Germania are 329 de județe, 115 orașe fără județ și 14.915 comunități. Principalele elemente de diferențiere între acestea par a fi funcționalitatea (urban vs. rural) și dimensiunea populației, înregistrându-se variații mari în ceea ce privește numărul de niveluri administrative; de exemplu, Spania are 2 niveluri ale administrației locale formate din 8.111 municipalități.

Aceste niveluri administrative multiple colaborează în mai multe domenii sectoriale/de dezvoltare. Studiul OCDE din 2014⁵ a analizat 263 de zone metropolitane, iar pentru cele 178 de zone care aveau un organism de guvernanta metropolitană a identificat domeniile/sectoarele principale aflate sub jurisdicția acestuia și a constatat că 81% se încadrau la dezvoltare regională, principala activitate fiind promovarea economiei locale; 78% se încadrau la transporturi, cu accent principal asupra drumurilor, 67% la amenajarea teritoriului, 35% din cele 178 de organisme de guvernanta interjurisdicțională cooperau în domeniul gestionării deșeurilor solide, iar 35% și respectiv 26% în domeniul apei și al apelor uzate. Aspectele din sfera dezvoltării sociale, cum ar fi cultura și activitățile recreaționale, s-au regăsit în proporție de 29%, iar câteva organisme cooperau în domeniul educației și al sănătății – în principal pentru a putea furniza servicii de ordin superior, cum ar fi universități și spitale regionale. Interesant este că doar 15% cooperau în domeniul energiei, probabil pentru că acesta este adesea un serviciu oferit de sectorul privat.

Formele de cooperare variază de asemenea, pentru a oferi flexibilitate și a asigura maturizarea instrumentelor de cooperare în timp. Ele variază de la cooperare voluntară până la consolidare, ca în cazul cartierelor Vinohrady, Žižkov, Karlín sau Letná, care erau în trecut orașe independente și care au devenit în cele din urmă parte a orașului Praga.

CEREREA EXPRIMATĂ DE COOPERARE INTERJURISDICȚIONALĂ ÎN ROMÂNIA

⁴ Sursa: Raport privind Dezvoltarea Mondială 2000.

⁵ OCDE. 2014. The OECD Governance Survey: A Quantitative Description of Governance Structures in large Urban Agglomerations (Studiul OCDE privind guvernanta: Descriere cantitativă a structurilor de guvernanta în marile aglomerări urbane).

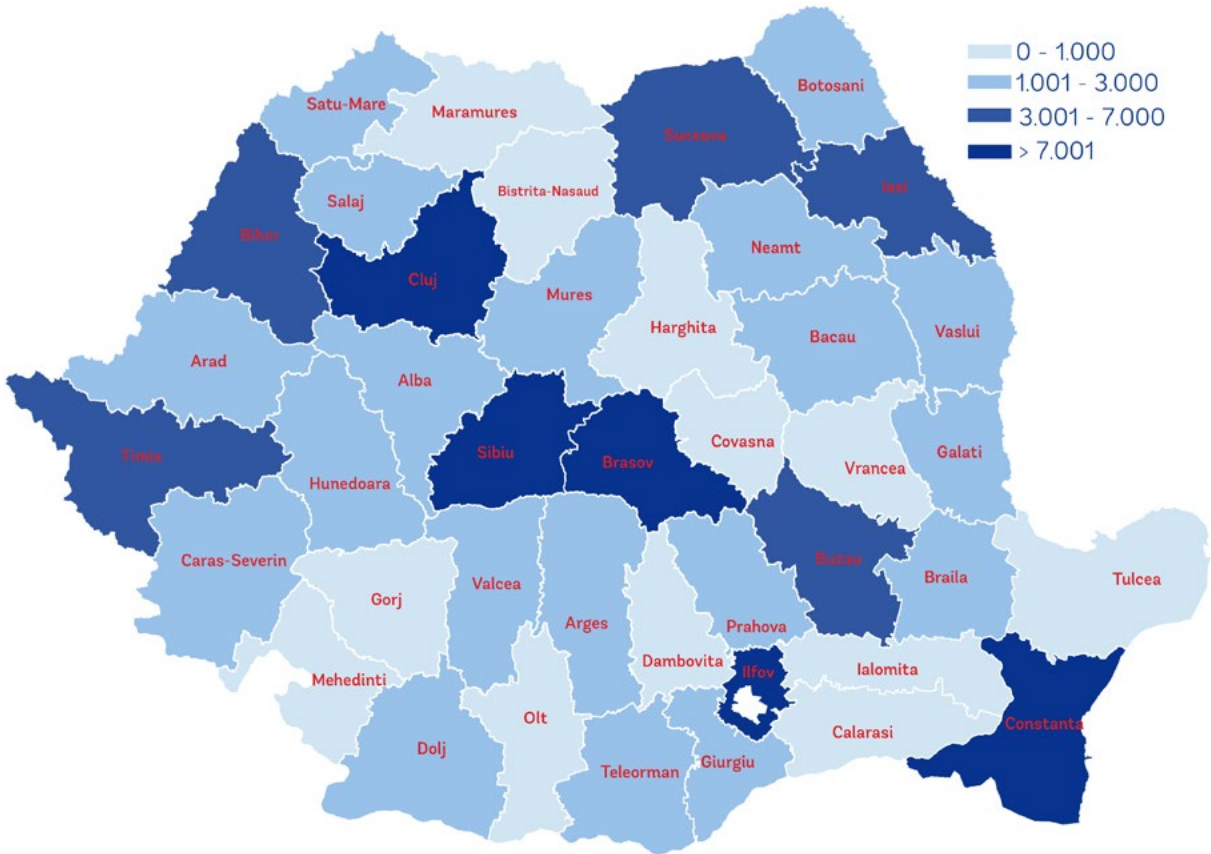
România are o istorie bogată în exemple de cooperare interjurisdicțională, primele asociații de dezvoltare intercomunitară metropolitană (ADI) fiind înființate la începutul anilor 2000. În prezent există aproximativ 41 de astfel de ADI, care se ocupă de o varietate de domenii de proiect și de investiții diverse ca amploare.

Pentru a înțelege mai bine modelele de cooperare interjurisdicțională din Romania și a contribui la perfecționarea lor, precum și pentru a stabili dacă mai există cerere, Banca Mondială, împreună cu Federația Zonelor Metropolitane și Aglomerărilor Urbane din România (FZMAUR), și-a asumat un angajament unic al administrațiilor subnaționale și cetățenilor la începutul anului 2019, în vederea identificării unei liste de proiecte prioritare cu impact multijurisdicțional, destinate zonelor urbane ale Bucureștiului și ale celor 40 de reședințe de județ. În cadrul campaniei „Prioritățile Orașului Tău” s-au transmis scrisori individuale către: (i) primăriile Bucureștiului, (ii) cele 40 de reședințe de județ din România, (iii) cele 40 de consilii județene și (iv) cele 40 de prefecturi. Prin scrisoare se solicita o listă de cel mult 10 proiecte cu impact interjurisdicțional considerate de importanță critică pentru zona urbană respectivă. În afară de potențialul impactului interjurisdicțional, trebuia ca proiectele să respecte trei criterii:

1. Să fie incluse într-o strategie sau într-un plan existent – la nivel local, județean sau național.
2. Să aibă o valoare minimă, ajustată la capacitatea financiară a fiecărui centru urban (adică cel puțin 10% din bugetul de investiții de capital estimat pentru 2014-2023).
3. Să nu aibă o finanțare asigurată.

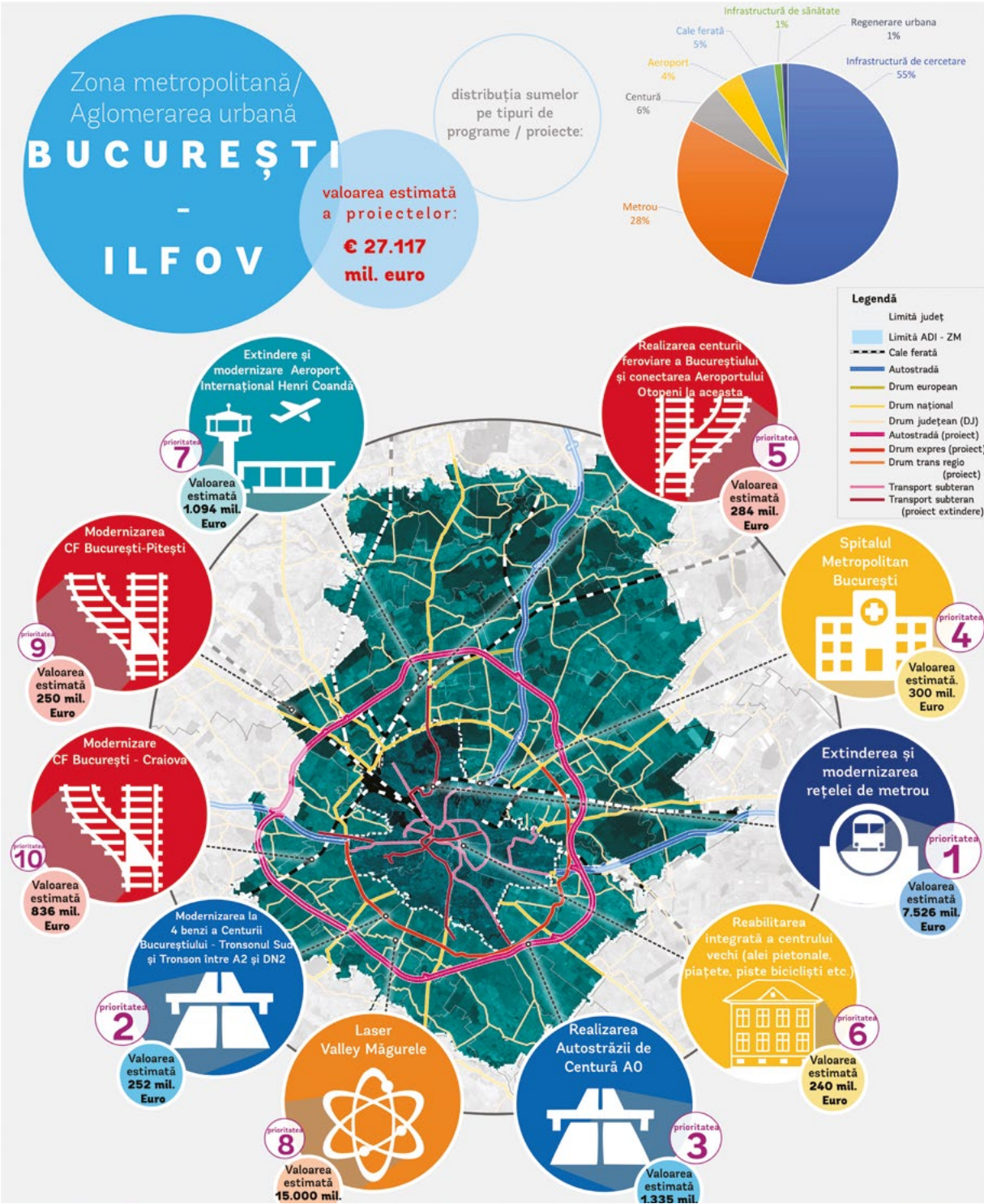
Reacția a fost copleșitoare, după cum se observă în figura 2 de mai jos.

FIGURA 2.
Zonele urbane și voturile primite în cadrul campaniei „Prioritățile Orașului Tău”

Ca valoare, Tulcea a înregistrat cea mai mică valoare a intervențiilor metropolitane propuse, respectiv 50 de milioane EUR pentru 2 proiecte. Zona metropolitană București-Ilfov a avut cea mai mare valoare a intervențiilor metropolitane propuse, respectiv 27.117 milioane EUR pentru setul de proiecte prezentat mai jos.

FIGURA 3.
Proiectele Zonei Metropolitane București-Ilfov

Proiectele desprinse din această inițiativă s-au reunit în jurul a 7 teme principale, astfel cum se arată în tabelul 1 de mai jos

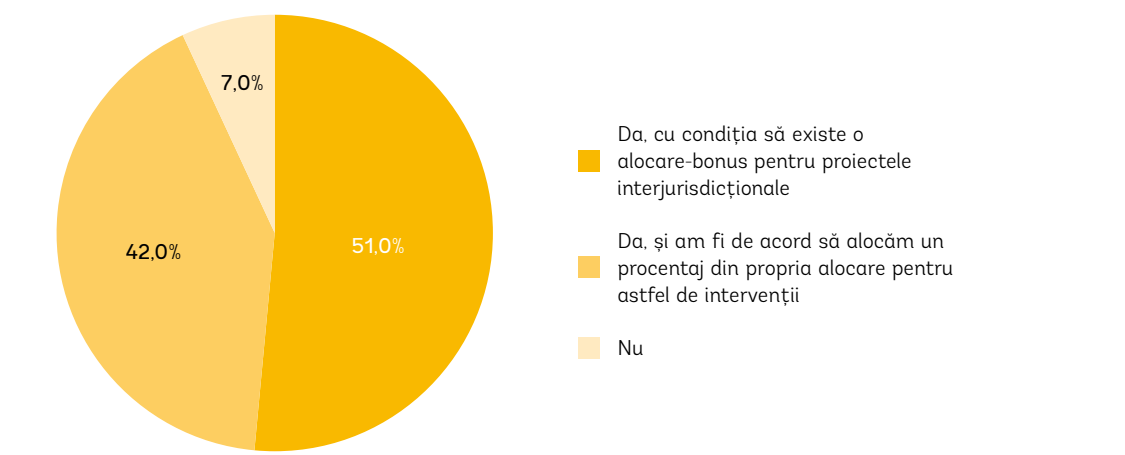
TABELUL 1.
Domeniile/sectoarele cu impact interjurisdicțional din România

DOMENIU TEMATIC	DOMENIUL/SECTORUL	NUMĂRUL DE PROIECTE PROPUSE	VALOAREA CUMULATĂ A PROIECTELOR (MIL. EUR)
Mobilitate	Drumuri	58	5.427 €
	Variante de ocolire	33	2.669 €
	Căi ferate	32	11.060 €
	Aeroporturi	17	2.057 €
	Autostrăzi	17	24.471 €
	Drumuri expres	15	6.128 €
	Legături de transport intermodal	12	259 €
	Transport public	11	232 €
	Porturi	9	1.277 €
	Parcări	8	89 €
	Poduri	8	828 €
	Stații de cale ferată	7	153 €
	Pasaje supraterrane	7	90 €
	Transporturi pe apă	5	614 €
	Transporturi nemotorizate	3	61 €
	Pasaje subterane	3	112 €
	Stații de autobuz	1	6 €
	Metrou	1	7.526 €
Economic	Infrastructură pentru afaceri	22	346 €
	Infrastructură de cercetare	1	15.000 €
Cultură, activități recreative, agrement și turism	Infrastructură sportivă	21	389 €
	Infrastructură turistică	15	454 €
	Infrastructură culturală	14	377 €
Infrastructură socială	Infrastructură educațională	3	105 €
	Infrastructură dedicată sănătății	26	3.703 €
	Locuințe	1	5 €
	Infrastructură socială	2	21 €
Infrastructură fizică	Termoficare	5	89 €
	Gestionarea deșeurilor solide	2	61 €
	Iluminat public	1	6 €
	Apă și canalizare	1	5 €
	Infrastructură de gaze	1	10 €
Guvernanță	Administrație publică	1	5 €
	Infrastructură administrativă	1	5 €
Regenerare urbană	Patrimoniu natural	12	282 €
	Regenerare urbană	11	479 €

Există o cerere evidentă de a duce mai departe progresele realizare în implementarea proiectelor interjurisdicționale. Este interesant de remarcat dominanța proiectelor de transport, care reflectă experiențele zilnice ale locuitorilor și necesitatea unor zone urbane mai interconectate. Următoarea temă semnificativă se referă la infrastructura culturală, turistică și de patrimoniu, ceea ce semnalează cererea utilizatorilor și potențialul turistic latent pe care respondenții îl doresc optimizat dincolo de granițele administrative.

În urma acestei inițiative, Banca Mondială a trimis cereri către toate cele 39 de administrații locale DUD, pentru a testa deschiderea acestora pentru proiecte interjurisdicționale. Un număr covârșitor de respondenți sunt în favoarea unor astfel de proiecte, iar unii chiar au în vedere utilizarea de alocări proprii pentru astfel de intervenții. O serie de reprezentanți ai administrațiilor locale au trimis, de asemenea, portofolii de proiecte metropolitane – inclusiv proiecte interjurisdicționale și intervenții care ar fi întreprinse în localitățile vecine.

FIGURA 4.
Răspunsurile administrațiilor locale la întrebarea: Ați accepta alocarea de fonduri UE pentru proiecte interjurisdicționale?

În plus, Asociația Municipiilor din România a luat o poziție clară în privința acestei chestiuni. La una dintre adunările sale generale, aceasta și-a prezentat poziția oficială cu privire la perioada de programare 2021-2027, pe care a împărtășit-o și a dezbătut-o cu Ministerul Fondurilor Europene și cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (actualul MLPDA). Printre principalele propuneri prezentate de Asociația Municipiilor din România se numără următoarele:

- Să existe flexibilitatea de a alege abordări interjurisdicționale și să se poată face acest lucru ad-hoc;
- Să existe posibilitatea ca asociațiile de dezvoltare intercomunitară din zona metropolitană să fie eligibile pentru finanțare UE;
- Să existe flexibilitate în definirea teritoriului pe care se vor concentra intervențiile UE;
- Să existe alocări mai mari pentru DUD 2021-2027 decât pentru perioada de programare curentă;
- Să existe descentralizare în gestionarea fondurilor UE, cu o preferință pentru 8 programe operaționale regionale;

- Să existe asigurarea finanțării complete a proiectelor de rezervă care nu sunt finanțate în această perioadă de programare în cadrul Axei 4 a POR;
- Să se primească sprijin financiar din partea UE, ca și în alte țări ale UE, pentru pregătirea timpurie a documentațiilor tehnice pentru proiectele planificate;
- Să se simplifice procedurile birocratice și să se reducă sarcinile administrative în legătură cu gestionarea fondurilor UE;
- Să se ia în considerare domeniile/sectoarele identificate ca fiind cele mai importante pentru administrațiile locale, și anume: mobilitatea urbană; infrastructura de învățământ, infrastructura de sănătate; regenerarea urbană; eficiența energetică; infrastructura rutieră; infrastructura de apă și canalizare; patrimoniul cultural și infrastructura adiacentă;
- Să existe o paletă mai mare de intervenții eligibile la nivel local;
- Să se poată utiliza/actualiza strategiile/planurile existente (în special strategiile integrate de dezvoltare urbană și planurile de mobilitate), mai degrabă decât să trebuiască redactate altele complet noi.

În cadrul unei întâlniri de lucru organizate în octombrie 2019 în cadrul acestui proiect, Ministerul Fondurilor Europene, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (actualul MLPDA) și Comisia Europeană au exprimat necesitatea de a avea abordări interjurisdicționale pentru perioada de programare 2021-2027. Printre principalele propuneri prezentate în cursul întâlnirii se numără următoarele:

- Să se ia în considerare o abordare metropolitană pentru marile zone metropolitane, municipalităților mai mici oferindu-li-se flexibilitatea de a realiza o cooperare bazată pe proiecte sau abordări metropolitane;
- Să se aloce fonduri suplimentare pentru intervențiile metropolitane și să se facă alocări generale în funcție de populația zonei urbane funcționale, având în vedere că, de obicei, o intervenție într-un centru urban este benefică și pentru locuitorii zonelor suburbane și periurbane;
- Să se limiteze povara asupra municipalităților și să li se permită să actualizeze documente strategice care au fost deja pregătite pentru zonele metropolitane;
- Să se identifice domeniile/sectoarele principale pentru intervenții interjurisdicționale, cum ar fi mobilitatea, educația, sănătatea sau infrastructura pentru calitatea vieții (de exemplu, parcuri, piețe publice, piațete, piste pietonale și de biciclete).

Concluzia întâlnirii a fost că ar putea fi luate în considerare trei opțiuni importante pentru perioada de programare 2021-2027:

- a. Planificare bazată pe municipalitățile actuale, cu flexibilitatea de a implica și alte localități;
- b. Planificare pe o zonă extinsă, cu introducerea unor elemente de guvernare pentru a proteja partenerii minoritari; sau
- c. Preferință puternică pentru o zonă de planificare extinsă.

În cadrul întâlnirii, majoritatea părților interesate și-au exprimat preferința pentru opțiunea (a) din cele enumerate mai sus.

CADRUL LEGISLATIV

Cadrul legal românesc prevede cooperarea interjurisdicțională. Pentru a consolida și mai mult acest lucru, este necesar să analizăm modul în care sunt activate anumite dispoziții legislative, de exemplu cele care permit reședințelor de județ să formeze zone metropolitane. Și mai important este faptul că elaborarea politicii urbane naționale va trebui să ia în considerare modul în care consolidează cooperarea interjurisdicțională. Un alt domeniu esențial de analizat se referă la legislația privind amenajarea teritoriului și cerințele asociate.

România are deja o bază legislativă pentru cooperare interjurisdicțională, de exemplu legi care definesc zonele metropolitane, teritoriul metropolitan și asociațiile de dezvoltare intercomunitară (ADI), precum Legea nr. 215/23.04.2001 a administrației publice locale, Legea nr. 350/06.07.2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și Legea nr. 351/06.07.2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități.

Zonele și teritoriile metropolitane au fost introduse încă din 2001, prin Legea nr. 350/06.07.2001 și Legea nr. 351/06.07.2001, care le-au creat și le-au definit astfel:

- *O zonă metropolitană este o zonă constituită în mod voluntar între centre urbane majore (capitala României și municipii de prim rang – în total 12 orașe: București, Bacău, Brașov, Brăila, Galați, Cluj-Napoca, Constanța, Iași, Oradea, Ploiești și Timișoara) și localități urbane și rurale din zona imediată, aflate la distanțe de până la 30 km, între care s-au dezvoltat relații.*
- *Teritoriul metropolitan este zona din jurul marilor aglomerări urbane, delimitată de studii specializate, care creează relații reciproce de influență în domeniul infrastructurii de comunicații, economice, sociale, culturale și urbane. Limita teritoriului metropolitan depășește de regulă limita administrativă a localității și poate depăși limita județului din care face parte.*

Pentru a asigura o dezvoltare echilibrată, s-a permis ca și reședințele de județ să constituie zone metropolitane (în special cele din jurul Bucureștiului). Acest lucru s-a realizat prin modificarea din 2011 a Legii nr. 215/23.04.2001 și a Legii nr. 351/06.07.2001. Această referire nu a fost însă integrată în toate dispozițiile legale referitoare la zonele metropolitane.

Structurile multijurisdicționale, de exemplu ADI-urile, sunt reglementate prin Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, Legea nr. 273/2006 privind finanțele

publice locale, Legea nr. 3/2003 privind administrarea domeniului public și privat de interes local, Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică, Legea serviciilor publice de gospodărie comună nr. 326/2001, Legea serviciilor de transport public local nr. 92/2007 și Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996 sau Ordonanța de Guvern nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat.

- *ADI sunt definite ca structuri de cooperare juridică de drept privat, înființate în baza legii de către unitățile administrative teritoriale pentru a realiza în comun proiecte de interes zonal sau regional sau a furniza în comun servicii publice.*

Cadrul financiar și de planificare multijurisdicțional a intrat în vigoare în 2008, odată cu desemnarea polilor de creștere și a polilor de dezvoltare urbană astfel cum au fost conturați prin Hotărârea de Guvern nr. 998/27.08.2008, acordându-se prioritate investițiilor din programele cu finanțare europeană și națională. Aceeași decizie a mandatat zonele metropolitane să elaboreze Planuri Integrate de Dezvoltare Urbană (PIDU) și polii de creștere să elaboreze Strategii Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU), care să stea la baza alocării fondurilor FEDR.

Evoluția cadrului legislativ românesc, de la identificarea în 2001 a zonelor și teritoriilor metropolitane și până la instrumentele fiscale și de planificare introduse în 2008, arată că s-au depus eforturi concertate pentru consolidarea bazei legislative pentru cooperarea interjurisdicțională. Cu toate acestea, se mai pot aduce îmbunătățiri cu privire la aspecte precum:

- O politică urbană națională clară, care să ofere o bază de dovezi pentru stabilirea ținutelor teritoriale.
- Deși legislația prevede și definește zonele metropolitane, se pot aduce îmbunătățiri în sensul unui sprijin mai concret pentru cooperarea la nivel metropolitan, în special în cazul orașelor care nu sunt nici poli de creștere, nici poli de dezvoltare.
- În ceea ce privește finanțarea, lipsa integrării și sincopelor dintre programele naționale și finanțarea Uniunii Europene, combinate cu funcționarea deficitară a regimului de proprietate a terenurilor și infrastructurii și cu prezența actorilor supraregionali cu jurisdicție teritorială (de exemplu, Apele Române, Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere etc.), constituie tot atâtea obstacole în calea realizării de proiecte metropolitane.
- Legislația care reglementează planificarea teritorială necesită o simplificare și clarificare a cerințelor de la diferite niveluri, în special în ceea ce privește planurile care traversează granițele administrative.
- Instrumentele care permit procese de dezvoltare inițiate de sectorul privat și de comunitate necesită îmbunătățiri suplimentare.

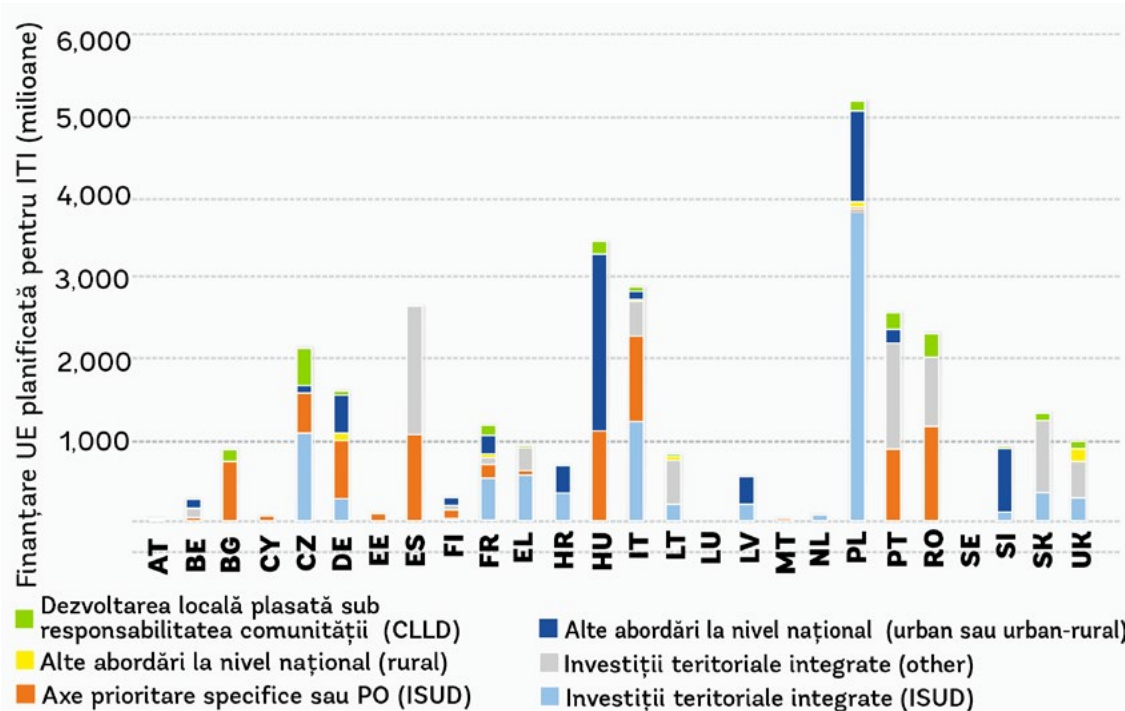
Zonele metropolitane din România au potențialul de a juca un rol important în cooperarea multijurisdicțională și în gestionarea teritoriilor pe care le reprezintă. Ele au potențialul de a planifica și de a susține o dezvoltare echilibrată a teritoriilor și de a coordona și a monitoriza dezvoltarea lor. În acest context, este oportun și necesar să se dezvolte în continuare un cadru solid pentru cooperarea multijurisdicțională. Cadrul ar trebui să clarifice și să consolideze poziția zonelor metropolitane existente cu potențial de creștere. De asemenea, ar alinia sfera de aplicare și atribuțiile în raport cu membrii lor și cu alte inițiative de dezvoltare intracomunitară. Acest lucru ar evita suprapunerea mandatelor și diluarea resurselor și a eforturilor.

MODELE DE COOPERARE INTERJURISDICȚIONALĂ

În prezent există modele instituționale de cooperare interjurisdicțională, care pot fi îmbunătățite prin adoptarea unei abordări la nivelul „întregului sistem”, de la integrarea într-o politică urbană națională până la o mai mare flexibilitate cu privire la tipurile de instrumente de cooperare utilizate și de la o atenție concentrată până la consolidarea capacității subnaționale. Studiile de caz din UE care au fost analizate în Livrabilul 4 oferă idei utile care pot fi luate în considerare la conceperea unei abordări a dezvoltării urbane durabile pentru perioada de programare 2021-2027

În cadrul acestei activități au fost explorate modalitățile prin care mai multe țări ale UE cooperează la nivel multijurisdicțional în mod eficace, desprinzându-se învățăminte pe care România le poate perfecționa și adapta în cadrul perioadei de programare 2021-2027. În acest sens s-au luat în discuție studii de caz din 9 țări din UE (a se vede raportul privind Livrabilul 4: Modele organizaționale pentru cooperarea interjurisdicțională).

FIGURA 5.
Modele organizaționale pentru acordurile interjurisdicționale în țările UE

Sursa: Parlamentul European, 2019. Investițiile teritoriale integrate ca instrument eficace al politicii de coeziune. [Analiză aprofundată solicitată de Comisia CONT]

România a testat diverse răspunsuri instituționale pentru implementarea DUD. Câteva dintre acestea sunt:

Axă dedicată pentru DUD – România a decis să implementeze DUD pentru perioada de programare 2014-2020 printr-o axă dedicată: Axa prioritară 4 a Programului Operațional Regional. Beneficiarii sunt 39 de zone urbane – toate reședințele de județ, cu excepția orașului Tulcea, care are acces la fonduri dedicate prin ITI Delta Dunării. În total, aproximativ 1,3 miliarde EUR au fost pre-allocate acestor 39 de zone urbane. Pentru a accesa aceste fonduri pre-allocate în conformitate cu Axa 4 a POR, a fost necesar ca administrațiile locale să elaboreze strategii integrate de dezvoltare urbană și planuri de mobilitate și să identifice o listă de proiecte prioritare care urmau să fie finanțate. Cei șapte poli de creștere (Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești și Timișoara) au trebuit să se concentreze pe strategia și planul de mobilitate din cadrul zonei metropolitane – în continuarea „abordării privind polul de creștere” utilizată pentru perioada de programare 2007-2013. Celelalte administrații locale au avut opțiunea de a pregăti strategia pentru teritoriul unei zone metropolitane existente sau pentru o zonă urbană funcțională (în cazul în care nu aveau o zonă metropolitană stabilită).

ITI non-DUD – Instrumentul de investiții teritoriale integrate (ITI) a permis României, la fel ca oricărui alt stat membru al UE, să grupeze finanțarea din mai multe axe prioritare ale unui sau mai multor programe operaționale (PO), pentru a asigura implementarea a unei strategii integrate pentru un anumit teritoriu. Elementele-cheie ale unui program ITI sunt: (a) un teritoriu desemnat (zonă funcțională); (b) o strategie de dezvoltare teritorială integrată conexasă; (c) un pachet de acțiuni (proiecte) prioritare care urmează să fie implementate (un plan de investiții); și (d) acorduri de guvernanta pentru gestionarea implementării programului ITI.

Guvernul României a decis să utilizeze instrumentul ITI pentru zona Delta Dunării și a alocat 1,3 miliarde EUR pentru ITI din diferite programe operaționale și pentru o gamă variată de intervenții. Acordul de parteneriat România-UE, capitolul 3, descrie abordarea ITI propusă în România. Pentru a accesa finanțarea prin ITI, a fost elaborată o Strategie integrată pentru dezvoltarea durabilă a Deltei Dunării și implementarea prin investiții teritoriale integrate. Strategia a fost elaborată de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (actualul MLPDA) cu finanțare europeană (în cadrul PO Asistență Tehnică 2007-2013) și cu ajutorul Băncii Mondiale.

Geografic, zona ITI cuprinde Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD) și zonele înconjurătoare: municipiul Tulcea, 4 orașe (Babadag, Isaccea și Sulina), 29 de comune din județul Tulcea și 4 comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazul și Săcele) din județul Constanța (sud-estul județului Tulcea și RBDD).

Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC) – Regulamentul nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului European stabilește cadrul pentru implementarea abordării privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC). DLRC este un instrument integrat care poate fi utilizat pentru a răspunde problemelor complexe de dezvoltare, necesitând cooperarea mai multor părți interesate din sectorul public, cel neguvernamental și cel privat. Pentru a accesa finanțarea DLRC, este necesar ca părțile interesate relevante să formeze grupuri de acțiune locală (GAL), adoptând aceeași abordare ca cea folosită pentru programul LEADER în perioada de programare 2007-2013. Procesul de formare a GAL este descris în figura de mai jos. În România, finanțarea DLRC este disponibilă pentru două tipuri de GAL: 1) comunitățile marginalizate din zonele urbane cu peste 20.000 de locuitori; 2) zonele rurale și orașele cu mai puțin de 20.000 de locuitori. În primul caz, finanțarea este disponibilă din

FEDR și FSE prin intermediul POR și al PO Capital Uman. În cel de al doilea caz, finanțarea este disponibilă din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) prin Programul Național de Dezvoltare Rurală. Există, de asemenea, grupuri de acțiune locală pentru pescuit (GALP), care implementează proiecte ale Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).

Avantajele și dezavantajele principalelor modele organizaționale

Pentru perioada de programare 2014-2020, diferite țări din UE au utilizat diverse modele organizaționale pentru abordarea dezvoltării urbane durabile (DUD) și a intervențiilor interjurisdicționale, principalele fiind: 1) PO-uri dedicate; 2) axă prioritară dedicată în cadrul unui PO; 3) ITI; 4) DLRC-uri. Instrumentul DLRC este conceput în principal pentru intervenții la scară mică și este utilizat pe scară largă în România pentru zonele rurale și zonele urbane mici. Având în vedere că acest program de lucru se concentrează pe cele mai mari zone urbane secundare din România, doar primele trei modele organizaționale au fost luate în considerare mai detaliat. Va fi evidențiată experiența altor țări din UE, în special în ceea ce privește aspectele care pot fi relevante și pentru orașele românești.

Program operațional dedicat pentru zonele urbane/metropolitane

Doar Italia a folosit un program operațional urban dedicat pentru mai multe zone urbane. Având în vedere amploarea provocărilor privind dezvoltarea urbană din România, aceasta poate fi o abordare valabilă. Printre avantajele acestei abordări se numără:

- Concentrarea clară asupra zonelor urbane, mai degrabă decât asupra zonelor urbane și regiunilor;
- Existența unei sume de bani dedicate pentru zonele urbane;
- Posibilitatea unei diversități tematice mai mari;
- Posibilitatea unei abordări mai competitive, fiind necesar ca grupurile de zone urbane să concureze pentru fondurile dedicate în cadrul axelor prioritare;
- Posibilitatea de a avea axe prioritare dedicate proiectelor mari de importanță strategică pentru zonele urbane/metropolitane; și
- Posibilitatea unei corelări clare între prioritățile urbane naționale și Programul Operațional.

Câteva dezavantaje:

- Este posibil ca un PO nou să aibă nevoie de timp pentru elaborare și, prin urmare, implementarea sa ar putea întârzia;
- Există mai puține posibilități de a combina finanțarea cu ceea ce se oferă în cadrul altor PO; și
- Vor exista fonduri și posibilități mai reduse pentru Programul Operațional Regional.

Axă prioritară dedicată în cadrul unui program operațional

Acesta este modelul organizațional folosit în prezent de România și de alte țări, cum ar fi Spania și Ungaria. Câteva avantaje ale acestui model:

- Este bine cunoscut și există deja un cadru instituțional pentru acest tip de abordare;
- Reduce sarcina administrativă pentru autoritățile naționale; și
- Este cel mai simplu dintre toate modelele organizaționale.

Câteva deficiențe:

- Oferă mai puțină diversitate tematică;
- Oferă aceleași opțiuni pentru toate zonele urbane, în pofida nevoilor variate;
- Impune o povară administrativă semnificativă (de exemplu, SIDU, Planuri de mobilitate, autorități urbane) pentru alocări relativ mici;
- Limitează semnificativ tipurile de intervenții care pot fi întreprinse; și
- Reduce vizibilitatea inițiativelor de dezvoltare urbană, întrucât acestea sunt incluse într-o structură de program care nu are o identitate urbană clară

Investiții Teritoriale Integrate (ITI)

ITI au fost utilizate pe scară largă de țări precum Polonia și Cehia, iar dovezile de până acum arată că instrumentul a avut un succes relativ. Câteva beneficii ale ITI:

- Posibilitatea de a accesa finanțare prin toate programele operaționale relevante, inclusiv din FEDR, FSE, FC și, posibil, FEADR;
- Permit un nivel mai ridicat de diversitate tematică, o mai bună integrare a surselor de finanțare și un răspuns mai bun la nevoile urbane;
- Potențial de finanțare dedicată mai mare pentru zonele urbane;
- Grad sporit de descentralizare a responsabilităților, generând o asumare a responsabilității la nivel local;
- Deciziile sunt luate mult mai aproape de cetățeni și de părțile interesate;
- Oferă o identitate puternică pentru parteneriate și strategii;
- Pot favoriza cooperarea dincolo de granițele administrative, limitând fragmentarea fondurilor europene, evitând suprapunerea investițiilor și stimulând sinergiile și efectele la scară;
- Limitează concurența pentru fondurile europene între municipiile vizate de ITI, încurajând schimbul de informații cu privire la planurile de investiții, învățarea reciprocă și coordonarea sporită a proiectelor UE;
- Oferă stabilitate care facilitează planificarea pe termen lung;
- Promovează o abordare metropolitană a dezvoltării strategice; și
- Facilitează consolidarea capacităților administrative la nivel local și creșterea calității proiectelor și investițiilor UE.

Câteva deficiențe ale ITI

- Dificultate în a decide zonele pentru care să se utilizeze ITI și nivelul ridicat de concurență între zone pentru a garanta finanțarea;
- Pot duce la apariția unor efecte de tip „bulgăre de zăpadă” și politizare, având în vedere că mai multe autorități încearcă să obțină pachete de finanțare dedicate;
- Necesită o capacitate locală adecvată și impun o sarcină birocratică mai mare;
- Pot necesita mai mult timp în ceea ce privește dezvoltarea cadrului organizațional în comparație cu alte modele organizatorice;
- Pot afecta absorbția, deoarece există o concurență redusă pentru fonduri; și
- Reduc impulsul competitiv și nu răsplătesc în mod adecvat performanțele ridicate.

Analizarea diverselor moduri în care țările UE au utilizat abordarea DUD pentru finanțarea acordurilor interjurisdicționale poate oferi idei utile despre modul în care abordarea DUD a României ar putea fi îmbunătățită în perioada de programare 2021-2027. Iată câteva idei importante care reies din comparație:

- **O alocare de resurse sporită și o mai mare flexibilitate** – Polonia s-a bazat în principal pe instrumentul ITI pentru implementarea DUD, 24 de zone metropolitane și aglomerări urbane primind sprijin prin intermediul acestui instrument. Polonia nu numai că a avut o concentrare mai mare de resurse pentru fiecare zonă metropolitană/aglomerare urbană, dar a avut și acces la un număr mai mare de intervenții și o mai mare flexibilitate în utilizarea fondurilor UE. Această flexibilitate mai mare a fost posibilă și printr-o abordare regională, constând în 16 programe operaționale (PO) regionale în care au fost încadrate ITI. Prin comparație, România a avut un singur astfel de program.
- **Diversitate** – Italia are cea mai diversă abordare DUD a unei țări din UE. Are un PO național pentru zonele metropolitane, oferind finanțare pentru 14 zone metropolitane majore din țară. În plus, 21 de regiuni au implementat DUD fie prin ITI, fie printr-o axă prioritară dedicată în cadrul programului operațional regional. Italia și Slovenia sunt, de asemenea, singurele două țări din UE care implementează împreună un ITI transfrontalier.
- **Surse multiple de finanțare** – Republica Cehă avea un PO dedicat zonei metropolitane Praga și 7 ITI dedicate celor mai mari zone metropolitane și aglomerări urbane ale țării. ITI din Praga, chiar dacă se încadrează în PO Praga - Pol de creștere, a accesat finanțare și prin alte programe operaționale.
- **Direcționare și implementare transregională** – Spania utilizează o abordare similară cu România, DUD fiind pusă în aplicare printr-o axă prioritară în cadrul POR național. Alocarea fondurilor se făcea însă în mod ținut – cu 3 priorități cheie⁶ și pentru municipalitățile cu aproximativ 20.000 de locuitori, fiind vizate zonele cu sărăcie demonstrabilă și elaborându-se planuri integrate pentru zonele cu handicap demografic și economic. De asemenea, Spania a reușit să implementeze cu ușurință ITI în mai multe regiuni, ceea ce este o lecție importantă pentru România.
- **Monitorizare și evaluare riguroase** – În perioada 2014-2020, Franța a alocat 10% din FEDR/FSE pentru inițiativele din cadrul SIDU, iar între perioadele de programare 2007-2013 și 2014-2020 s-a triplat numărul teritoriilor urbane participante. Acest lucru indică o maturizare a politicii și un accent fiscal pus pe agenda urbană. Odată cu această maturitate a apărut și o perfecționare a măsurilor de monitorizare și evaluare instituite. De exemplu, există o structură de coordonare dedicată pentru SIDU, care pregătește o listă de indicatori propuși pentru aspecte precum demografia, locuințele, ocuparea forței de muncă etc. Monitorizarea și evaluarea sunt realizate de obicei de comisii multi-agenție de monitorizare și control, iar învățămintele desprinse din aceste intervenții sunt considerate bune practici care ar trebui încorporate în toate celelalte proiecte.
- **Integrare sectorială** – Portugalia realizează DUD prin patru programe operaționale regionale, axate pe consolidarea zonelor metropolitane și promovarea regenerării urbane în centrele urbane de nivel superior. Strategiile integrate de dezvoltare urbană trebuie să se bazeze pe trei planuri preexistente: planurile de mobilitate, planurile de acțiune pentru regenerare urbană și planurile de acțiune integrate pentru comunitățile defavorizate.

⁶ 1) Îmbunătățirea mediului fizic și ambiental al zonelor urbane (orașe durabile) – corespunzător OT4 și OT6; 2) Îmbunătățirea dimensiunii economice și a competitivității zonelor urbane (orașe inteligente) – corespunzător OT2; și 3) Îmbunătățirea dimensiunii sociale a zonelor urbane (orașe incluzive) – corespunzător OT9.

- **Descentralizare** – Germania are o abordare extrem de descentralizată, în care implementarea DUD este decisă de fiecare dintre cele 16 administrații regionale. Se folosesc, printre altele, instrumentul ITI, axe prioritare dedicate în cadrul programelor operaționale regionale și cereri competitive pentru strategii integrate de dezvoltare urbană implementate prin axe prioritare mixte.
- **Focus tematic și inovare** – Abordarea Finlandei în domeniul DUD s-a axat pe o ITI formată din cele mai mari șase orașe ale țării (Helsinki, Espoo, Vantaa, Oulu, Tampere și Turku). Scopul principal al strategiei ITI este de a întări competitivitatea Finlandei prin utilizarea celor mai mari orașe ca medii de dezvoltare și testare a inovațiilor. Abordarea este axată tematic și concentrează resursele limitate, având în vedere sumele mici pe care le poate accesa fiecare oraș (în medie 6,6 milioane EUR per oraș).
- **Angajamentul mai multor părți interesate** – Regatul Unit implementează DUD printr-o abordare incluzivă, cu parteneriate antreprenoriale locale (parteneriate între administrațiile locale, sectorul privat, ONG-uri și alți actori locali) care sunt responsabile de elaborarea de strategii privind DUD. Strategiile DUD sunt puse în aplicare prin ITI în centrele urbane (adică în zonele urbane cu peste 600.000 de persoane, printre care se numără Londra, Birmingham, Bristol, Leeds, Liverpool, Nottingham, Manchester, Newcastle și Sheffield), accentul punându-se pe zone urbane funcționale, nu doar pe centrele urbane.

Pentru a ancora considerațiile de mai sus în conceperea programelor, în vederea unei mai mari consolidări a agendei României privind creșterea economică generată de orașe, DUD 2021-2027 ar trebui concepută luând în considerare următoarele opțiuni:

Opțiunea 1. Axă dedicată în cadrul POR 2021-2027, așa cum se întâmplă în prezent, dar cu o concentrare mai mare de fonduri alocate zonelor urbane și cu posibilitatea încheierii de acorduri interjurisdicționale sau de parteneriate bazate pe proiecte care să fie eligibile pentru finanțare UE. Administrațiile locale care optează pentru abordări axate pe zona urbană funcțională pot fi stimulate prin alocări premium sau prin linii de finanțare dedicate proiectelor strategice cu impact la nivel metropolitan. De asemenea, jurisdicțiile urbane ar trebui să aibă o gamă mai largă de domenii de intervenție din care să aleagă – ca răspuns la provocări specifice sau la oportunitățile pe care doresc să le valorifice.

Opțiunea 2. Un Program Operațional Zone Metropolitane, dedicat poliilor de creștere și poliilor de dezvoltare din perioada de programare 2007-2013 (urmând modelul italian), cu o diversitate tematică mai mare și cu eligibilitate deschisă pentru toate unitățile administrativ-teritoriale care fac parte din zona metropolitană/zona urbană funcțională a acestor poli de creștere și de dezvoltare. Una sau mai multe axe din cadrul acestui PO ar putea fi dedicate proiectelor interjurisdicționale care răspund dinamicii metropolitane sau dinamicii aglomerărilor urbane. Proiectele din cadrul acestor axe ar putea fi negociate și prioritizate din timp, fără să facă obiectul unei selecții competitive. Toate celelalte zone urbane ar putea avea o axă dedicată în POR 2021-2027, similară cu actuala Axa 13 din POR 2014-2020. În plus, pentru problemele vizate, zonele urbane ar trebui să aibă posibilitatea de a forma grupuri de acțiune locală cu alte administrații locale, reprezentanți ai sectorului privat și/sau ONG-uri. De asemenea, așa cum se întâmplă în cazul DUD 2014-2020, pentru domeniile tematice care nu sunt incluse în mod special în PO Zone Metropolitane, administrațiilor locale ar trebui să li se permită să acceseze finanțare prin alte programe operaționale.

Opțiunea 3. ITI pentru cei 7 poli de creștere, cu aproximativ 50% din finanțarea DUD totală. Alte 50% alocate pentru celelalte 32 de reședințe de județ în cadrul unei axe prioritare dedicate din POR (similar Axei 4 actuale, dar cu ajustările discutate la opțiunea 1). Toate celelalte zone urbane ar putea avea o axă dedicată în POR 2021-2027, similar abordării utilizate în prezent cu actuala Axă 13 din POR 2014-2020. Pentru problemele vizate, zonele urbane ar trebui să aibă posibilitatea de a forma grupuri de acțiune locală împreună cu alte administrații locale, reprezentanți ai sectorului privat și/sau ONG-uri. Pentru domeniile tematice care nu sunt incluse în mod special în axele prioritare, administrațiilor locale ar trebui să li se permită să acceseze finanțare prin alte programe operaționale.

Opțiunea 4. Program operațional de dezvoltare urbană pentru cele 39 de zone urbane actuale prevăzute la articolul 7. Astfel cum s-a discutat la opțiunile 1 și 2, ar trebui să fie disponibile axe prioritare dedicate pentru proiectele strategice cu impact metropolitan. În cadrul POR 2021-2027, ar fi disponibilă o axă prioritară dedicată pentru zonele urbane mici, printr-o abordare similară cu actuala Axă 13 din POR 2014-2020. Pentru problemele vizate, zonele urbane ar trebui să aibă posibilitatea de a forma grupuri de acțiune locală împreună cu alte administrații locale, reprezentanți ai sectorului privat și/sau ONG-uri. Pentru domeniile tematice care nu sunt incluse în mod special în axele prioritare, administrațiilor locale ar trebui să li se permită să acceseze finanțare prin alte programe operaționale.

Opțiunea 5. Programe operaționale regionale, cu abordarea DUD decisă individual pentru fiecare regiune (astfel cum se întâmplă în Italia). Aici pot fi luate în considerare mai multe sub-opțiuni, după cum urmează:

Opțiunea 5.1. 8 programe operaționale regionale cu AM regionale. În cadrul acestei opțiuni, funcția și atribuțiile autorității de management sunt transferate la nivel regional către ADR-uri, preluându-se unele zone din programele operaționale gestionate la nivel național.

Opțiunea 5.2. Menținerea cadrului actual, cu un POR național pentru o parte dintre regiuni și PO-uri regionale pilot pentru 3-5 regiuni voluntare. În cadrul acestei opțiuni, este posibil să se combine programele regionale: unul gestionat la nivel național (similar celui din 2014-2020) și 3-5 PO regionale gestionate similar opțiunii 5.1, în care funcțiile și sarcinile autorității de management sunt transferate la nivel regional. Participarea la un astfel de program-pilot ar fi voluntară.

Opțiunea 5.3. Menținerea unui POR național, cu o axă și o alocare dedicate fiecărei regiuni, precum și cu un transfer consistent de competențe către regiuni. Modelul de grant global al PO Infrastructură Mare poate fi utilizat ca model. În cadrul acestei opțiuni, totul este organizat în cadrul unui singur program operațional regional, însă particularitățile fiecărei regiuni sunt transpuse la nivelul unei axe specifice, existând alocări diferențiate. Autoritatea de management de la nivel central are rolul exclusiv de coordonare a programului, toate celelalte atribuții fiind exercitate la nivelul ADR-urilor ca organisme intermediare. Pentru abordarea DUD, administrațiile locale ar putea funcționa ca organisme intermediare secundare.

În urma unui proces de consultare extins, ce a inclus Ministerul Fondurilor Europene, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Asociația Municipiilor din România și Comisia Europeană, opțiunea preferată pentru abordarea DUD pe 2021-2027 este Opțiunea 5.1.

Pentru a duce mai departe progresele realizate în perioadele de programare anterioare și a reflecta asupra învățămintelor desprinse în România și în alte țări ale UE, raportul recomandă o abordare privind DUD mai îndrăzneță pentru perioada de programare 2021-2027, care să pună în prim-plan și să extindă agenda urbană. În următoarea perioadă de programare, partenerii de dezvoltare trebuie să rezolve nu doar problema investițiilor de capital, ci și probleme structurale cum ar fi perifericitatea, capacitatea și calitatea scăzută a instituțiilor. Acest lucru se poate realiza printr-o mai bună armonizare a politicilor și resurselor naționale, regionale și ale UE, pentru a se crea condițiile preliminare necesare creșterii economice. Câteva dintre condițiile preliminare culturale și instituționale identificate sunt:

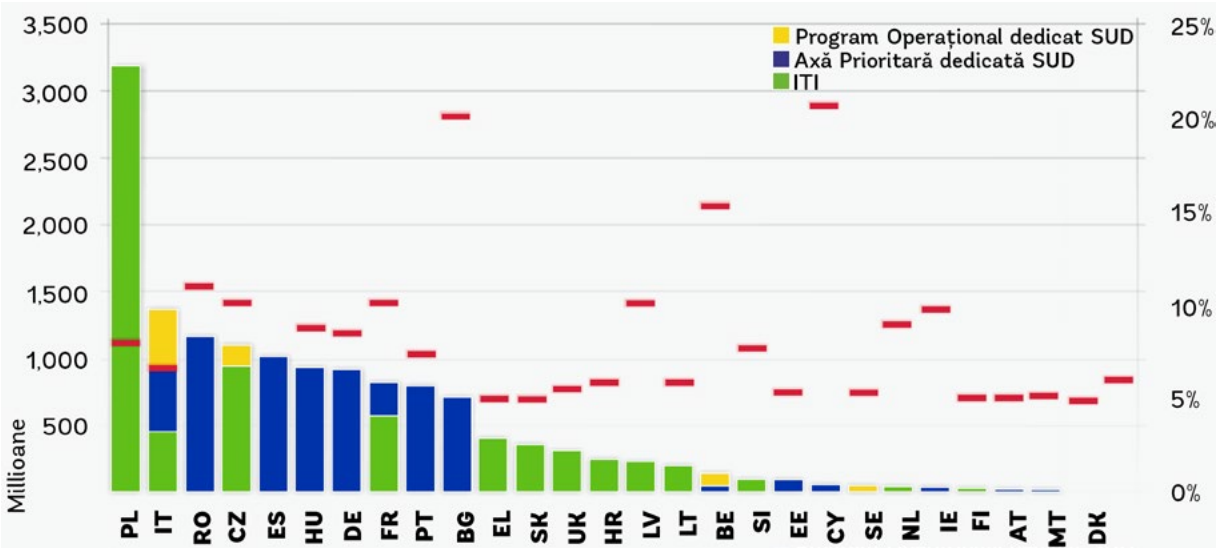
- 1. Adoptarea unei perspective pe termen lung** – Studiile de caz din UE analizate arată că abordările de cooperare multijurisdicțională au evoluat pe măsură ce s-au maturizat. De aceea, este necesar ca guvernul să adopte o perspectivă pe termen lung și să integreze mecanisme și capacități de învățare și de perfecționare a sistemului pe măsură ce acesta se va maturiza. Dintre aceste mecanisme, esențiale sunt planurile de dezvoltare urbană integrată interjurisdicțională pe termen lung.
- 2. Structurile de cooperare multijurisdicțională bazate pe o politică națională clară de dezvoltare/creștere urbană par să fi avut mai mult succes.** O evaluare națională a polilor de creștere și a zonelor urbane funcționale aferente menținute de-a lungul timpului, susținută de resurse instituționale, fiscale și de planificare robuste, conferă claritate și siguranță politică și astfel îmbunătățește performanțele zonelor urbane identificate, consolidează legăturile dintre mediul urban și cel rural și satisface nevoia de a realiza investiții integrate în afara teritoriului administrativ.
- 3. Răspunsuri instituționale flexibile și versatile** – Există dovezi ale unor abordări diverse de structurare a cooperării multijurisdicționale, de la cele informale (acorduri), la cele formale. Decizia asupra modului de funcționare ar trebui luată ținând cont de factori precum contextul, capacitatea etc. Pentru a răspunde diferitelor niveluri de capacitate și de resurse, guvernele naționale ar trebui să ia în considerare o abordare de tipul „încheierii unui acord” pentru implementarea DUD. Aceasta ar face posibile structuri, responsabilități și operațiuni adaptate, asigurând în același timp îndeplinirea așteptărilor naționale și europene.
- 4. Finanțarea** – Studiile de caz au evidențiat diferitele moduri în care au fost finanțate aceste structuri și activitatea lor. Deși s-a pus accentul pe modul în care au fost utilizate fondurile europene, este clar că acolo unde a existat certitudine financiară (fondurile naționale fiind alocate pentru aceleași domenii și sectoare) succesul a fost mai mare.
- 5. Claritatea rolurilor și a responsabilităților** – Cooperarea multijurisdicțională necesită delimitarea clară a rolurilor și responsabilităților între diversele părți.
- 6. Capacitate** – Cooperarea multijurisdicțională necesită o capacitate care poate să nu existe în mod obișnuit în municipalitățile locale, iar construirea acestei capacități este un element important în dezvoltarea unor administrații urbane solide. Această capacitate ar trebui să se concentreze, de asemenea, pe consolidarea și îmbunătățirea participării cetățenilor și pe implicarea sectorului privat.

INSTRUMENTELE FISCALE

Există instrumente financiare orientate către zonele urbane și care susțin investițiile de cooperare interjurisdicțională; totuși, acestea mai pot fi îmbunătățite în dimensiuni precum direcționarea teritorială, flexibilitate sporită și extinderea sferei de aplicare a intervențiilor și a sumelor direcționate către implementarea DUD. Mai jos este evidențiată necesitatea unei creșteri a alocării FEDR și FSE pentru 2021-2027 direcționate către DUD.

România a avut atât una dintre cele mai mari alocări 2014-2020 pentru DUD, cât și una dintre cele mai mari cote din FEDR (11%) pentru aceste tipuri de intervenții, depășind mandatul minim de 5% din Regulamentul FEDR (a se vedea figura 5 de mai jos). De remarcat însă că valoarea proiectelor DUD depuse pentru finanțare este de 3,27 miliarde EUR, ceea ce echivalează cu 236% din fondurile alocate.

FIGURA 6.
Alocările (mil. € și % din FEDR) și mecanismele de implementare pentru DUD 2014-2020

Sursa: Matkó, Marton. 2016. Sustainable urban development in Cohesion policy programmes 2014- 2020, a brief overview (Degvoltare urbană durabilă în programele politicii de coeziune 2014-2020 - scurtă prezentare generală). Document prezentat în cadrul Reuniunii Rețelei pentru Degvoltare Urbană, 18 februarie 2016.

Dincolo de cuantumul investițiilor, abordarea privind DUD a României prezintă o serie de deficiențe în ceea ce privește investițiile urbane în general și investițiile interjurisdicționale în special. De exemplu:

- Intervențiile și proiectele care decurg din acorduri interjurisdicționale nu au avut prevederi specifice privind eligibilitatea, iar finanțarea a ajuns în principal la principalele centre urbane.
- Alocarea medie pe suprafață urbană a fost relativ mică în comparație cu alte țări – aproximativ 30 de milioane EUR per zonă urbană, comparativ cu 138 milioane EUR în Cehia sau 133 de milioane EUR în Polonia.
- În perioada de programare 2014-2020 și în cadrul ferestrei de finanțare DUD, zonele urbane ale României au putut întreprinde intervenții în doar 4 domenii tematice, ceea ce înseamnă semnificativ mai puțin decât în alte țări (de exemplu, zonele urbane ale Poloniei au avut acces la 39 de domenii tematice), ceea ce a limitat extinderea și impactul DUD.
- Sarcina birocratică pentru accesarea fondurilor pentru DUD poate fi considerată disproporționată în raport cu fondurile disponibile.
- Există o lipsă de concentrare a resurselor, zonele urbane mari primind sume similare cu zonele urbane mici (pentru aceleași domenii tematice), deși nevoile variază semnificativ. De exemplu, Constanța, unde aproximativ 550.000 de persoane locuiesc în zona urbană funcțională, a avut acces la 47 de milioane EUR în cadrul DUD – față de 22 de milioane EUR disponibile pentru zona urbană Sfântu Gheorghe, unde trăiesc doar 85.000 de persoane.

Conform proiectului de politică de coeziune pentru perioada de programare 2021-2027, statele membre trebuie să aloce cel puțin 6% din fondurile FEDR pentru dezvoltare urbană durabilă (DUD). În cazul României, aceasta înseamnă cel puțin 1,039 miliarde EUR. Proiectul de politică de coeziune oferă, în continuare, următoarele orientări în ceea ce privește concentrarea tematică:

OBIECTIVUL DE POLITICĂ	% ALOCARE	± CUANTUMUL INVESTIȚIEI
OP 1 – O Europă mai inteligentă	35% din FEDR	+ 6 miliarde EUR
OP 2 – O Europă mai verde	30% din FEDR	+ 5,2 miliarde EUR
Schimbări climatice	30% din FEDR	+ 5,2 miliarde EUR
Schimbări climatice	37% din FC	+ 1,7 miliarde EUR
Sprijin material pentru persoanele defavorizate	2% din FSE+	+ 0,17 miliarde EUR
Incluziune socială	25% din FSE+	+ 2,1 miliarde EUR
Sprijin pentru tinerii șomeri	10% din FSE+	+ 0,18 miliarde EUR

Ca și alte țări, România are un deficit de finanțare semnificativ, de aproximativ 83 de miliarde EUR (a se vedea tabelul de mai jos), dacă se compară nevoile de investiții prevăzute în diversele strategii și planuri cu sursele de finanțare disponibile

Stabilirea modului de prioritizare a acestor nevoi extinse, având în vedere resursele limitate, este un proces care necesită corelarea dovezilor științifice cu alegerile politice. O strategie națională de dezvoltare cuprinzătoare poate oferi un cadru pentru contribuții bazate pe dovezi în

procesele politice, stabilind totodată priorități politice care să ajute prioritizarea. În absența unor astfel de orientări privind politicile, stabilirea procentajului care ar trebui alocat orașelor și a tipurilor de investiții pentru care ar trebui alocat acesta este evaluată pe baza nevoii, a direcționării teritoriale și a capacității de absorbție.

TABELUL 2.
Necesarul de investiții pe sectoare în România (în milioane EUR)

SECTOR PRIORITAR	Necesar de investiții (mil. EUR)	Alocări din fonduri UE propuse pentru 2014-2023	Alocări bugetare de stat/ județene/ locale	Credite	PPP-uri	Decalaj de finanțare
Autostrăzi	€ 13,254	€ 1,742	€ 824	€ 2,935	€ 1,897	€ 5,856
Drumuri expres	€ 10,367	€ 586	€ 491	€ 772	-	€ 8,518
Drumuri naționale	€ 2,292	€ 445	€ 73	€ 268	-	€ 1,506
Variante de ocolire	€ 332	€ 181	€ 34	€ 117	-	€ 0
Drumuri județene	€ 6,413	€ 946	€ 1,774	-	-	€ 3,693
Drumuri comunale	€ 4,728	€ 440	€ 3,428	-	-	€ 4,288
Căi ferate	€ 14,382	€ 2,070	€ 1,626	-	€ 810	€ 9,876
Metroul bucureștean	€ 9,880	€ 683	€ 200	-	-	€ 8,997
Infrastructură portuară	€ 3,381	€ 619	€ 486	-	-	€ 2,276
Infrastructură aeroportuară	€ 1,421	€ 552	€ 434	-	-	€ 435
Noduri de transport multimodal	€ 316	€ 70	€ 55	-	-	€ 191
Apă și canalizare	€ 23,804	€ 3,014	€ 2,880	€ 1,200	-	€ 16,710
Gestionarea deșeurilor solide	€ 352	€ 352	?			
Cadastru	€ 1,300	€ 313	€ 600			€ 387
Terenuri dezafectate	€ 8,500	€ 338	€ 35			€ 8,127
Izolare termică	€ 5,300	€ 1,187	€ 1,006		€ 184	€ 2,923
Termoficare	€ 1,000	€ 250	-	-	-	€ 750
Infrastructură turistică	€ 650	€ 119	-	-	-	€ 531
Reabilitare seismică	€ 180	-	-	-	-	€ 180
Locuințe publice/sociale	€ 4,500	€ 25	-	-	-	€ 4,475
Cartiere istorice	€ 1,125	-	-	-	-	€ 1,125
Infrastructură socială în zonele rurale (educație, sănătate, sport, cultură)	€ 3,705	€ 522	€ 788	-	-	€ 2,395
Plan de investiții integrate (inclusiv plan de mobilitate) pentru București	€ 5,654	€ 500	€ 5,154	-	?	€ 0
Programe de investiții integrate (inclusiv planuri de mobilitate) pentru reședințele de județ	€ 5,977	€ 2,746	€ 2,890	-	€ 251	€ 0
Programe de investiții integrate în celelalte municipii (63) și orașe (217)	€ 3,568	€ 2,614	€ 954	-	-	€ 0
ITI Delta Dunării	€ 1,114	€ 1,114				€ 0
TOTAL	€ 133,394	€ 19,962	€ 22,312	€ 5,292	€ 3,143	€ 83,239

Sursa: informații culese din diverse master planuri, strategii și programe operaționale existente

Alocarea mai multor resurse – peste 6% din FEDR

Pentru perioada de implementare 2014-2023, Banca Mondială a estimat că cele 40 de reședințe de județ din România ar putea întreprinde în mod durabil investiții de capital de aproximativ 6 miliarde EUR. Premisa de bază a acestei estimări este aceea că fiecare decizie de investiții publice ar trebui să ia în considerare costurile de exploatare și întreținere și că investițiile nu ar trebui să fie întreprinse dacă astfel de costuri viitoare nu pot fi acoperite de bugetele interne. Din această sumă de 6 miliarde EUR, zonele urbane pot accesa în jur de 2,7 miliarde EUR (46% din pachetele de investiții de capital) prin fonduri europene în perioada de implementare 2014-2023 – fie prin fondurile dedicate din Axa Prioritară 4 a POR (în total 1,3 miliarde), fie printr-un proces competitiv prin alte axe prioritare în cadrul programelor operaționale existente.

Cele 46% din pachetele de investiții de capital din fondurile europene reprezintă o proporție relativ mare din totalul finanțărilor UE dedicate marilor zone urbane. Cu toate acestea, atunci când datele sunt defalcate, devine clar că orașele mari, care sunt esențiale pentru competitivitatea regiunilor din care fac parte, primesc în mod disproporționat mai puține fonduri europene. Pentru perioada de programare 2021-2027, este important ca fondurile europene să fie alocate în funcție de nevoile reale, la fel cum s-a procedat în alte țări din UE (studiile de caz din Polonia, Italia sau Cehia oferă un bun exemplu de modalitate în care resursele ar putea fi alocate într-un mod mai echitabil).

Pentru perioada de programare 2021-2027, alocarea FEDR propusă pentru România va fi în jur de 17,3 miliarde EUR. Din această sumă, noua politică de coeziune indică faptul că cel puțin 6% ar trebui să se aloce pentru abordarea DUD. Astfel, dacă România ar aloca valoarea minimă de 6% din FEDR pentru DUD, suma totală ar ajunge la 1,039 miliarde EUR. Dacă se va aloca pentru DUD un procentaj de 11% din FEDR, cum s-a procedat în 2014-2020, suma totală se va ridica la 1,905 miliarde EUR.

Pentru a sprijini însă pe deplin potențialul de creștere economică al zonelor urbane și a obține o distribuție generală mai echitabilă a fondurilor, ar fi de dorit o creștere a alocării la aproximativ 15% din FEDR, ceea ce ar face ca suma totală să se ridice la 2,598 miliarde EUR.

Mai multă concentrare a resurselor

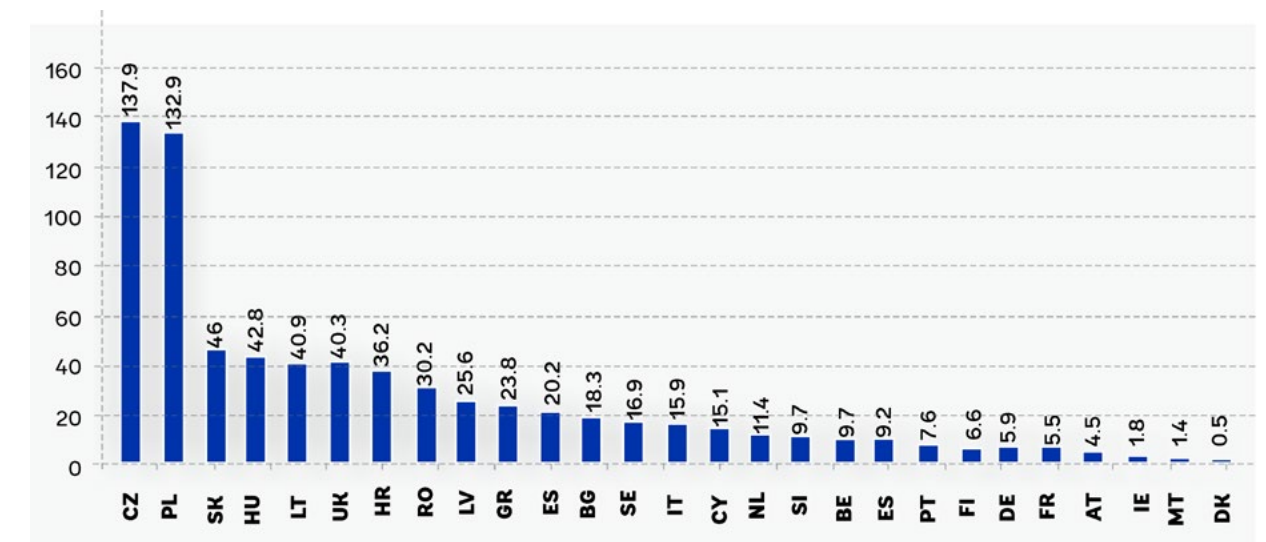
Mai multe resurse nu înseamnă doar o alocare mai mare, ci implică și concentrarea acestor resurse în acele zone în care produc cel mai mare impact. Având în vedere nevoile mari și răspândirea acestor nevoi pe un teritoriu geografic larg, impulsul inerent este acela de a distribui resursele în mod echilibrat. Deși acest lucru asigură echitatea în rândul autorităților locale și, ca atare, evitarea conflictelor, el nu răspunde neapărat unei dinamici de dezvoltare reale. Dezvoltarea este în mod inerent dezechilibrată și se bazează pe un număr definit de motoare economice care determină creșterea, această creștere fiind benefică și pentru alte zone. Astfel, deși este important să se asigure că distanța dintre aceste motoare economice și restul țării nu devine prea mare, este la fel de important să se asigure funcționarea la potențialul maxim a acestor motoare economice. Pe scurt, investirea insuficientă în zonele care pot oferi creștere poate avea consecințe negative nu doar pentru acele zone, ci și pentru restul țării.

În contextul specific al zonelor urbane din România, pe lângă analizarea producției economice sau a productivității, este important să înțelegem succesul acestor zone în ceea ce privește oferirea unei alternative potențiale la migrația spre exterior. Cu alte cuvinte, la baza deciziei de alocare a resurselor trebuie să stea calitatea vieții împreună cu nevoile de dezvoltare economică ale zonelor urbane, dacă se dorește ca orașele din România să devină competitive și să fie considerate o alternativă la orașele din Europa de Vest, ceea ce ar avea ca efect transformarea acestor orașe într-un „dig” în calea emigrării.

Figura de mai jos arată că alocarea medie pentru DUD per zonă urbană din România este destul de mică în comparație cu alte țări ale UE. Zone urbane precum Wrocław (Polonia), Brno (Republica Cehă), Gdansk sau Poznan (Polonia) beneficiază de alocări DUD de peste 200 milioane EUR – mult mai mult decât fondurile de 50 milioane EUR pe care le au la dispoziție orașe similare românești, precum Constanța, Brașov sau Cluj-Napoca⁷.

FIGURA 7.

Alocarea medie pentru DUD pe zonă urbană, în țările UE, în perioada 2014-2020

Sursa: Matko, Marton. 2016. Dezvoltare urbană durabilă în programele politicii de coeziune 2014-2020. [Prezentare PowerPoint susținută la 18 februarie 2016 la Bruxelles.]

Impactul abordării DUD este mult diminuat dacă nu se depun eforturi pentru concentrarea deliberată asupra zonelor urbane funcționale în locul centrelor urbane. Fondurile UE reprezintă un mijloc excelent pentru derularea de proiecte interjurisdicționale, care pot fi dificil de realizat fără existența unor stimulente esențiale. De exemplu, în pofida suburbanizării rapide în majoritatea orașelor dinamice din România, nu s-au realizat adăugări majore de infrastructură de conectare față de infrastructura anterioară anului 1989. Există o nevoie critică de infrastructură de conectare metropolitană și de transport public metropolitan, pentru a soluționa problemele de conectivitate la nivel metropolitan.

⁷ Trebuie menționat că alocarea relativ scăzută per zonă urbană în țările UE mai dezvoltate se datorează atât alocărilor de fonduri europene relativ mici pentru regiunile dezvoltate (cele mai mari finanțări axându-se pe regiunile mai puțin dezvoltate), cât și veniturilor din surse proprii suplimentare substanțiale pe care orașele dezvoltate le au la dispoziție

În perioada de programare 2021-2027 ar trebui să se ofere stimulente țintite administrațiilor locale care aleg să se axeze pe abordări interjurisdicționale. Cei 7 poli de creștere ar trebui să fie obligați să pregătească strategii integrate de dezvoltare urbană la nivel metropolitan, în conformitate cu abordarea din 2007-2013 și din 2014-2020, dar cu stimulente clare pentru implementarea de proiecte interjurisdicționale și de proiecte în zonele suburbane și periurbane.

Pentru celelalte 32 de reședințe de județ pot fi luate în considerare următoarele opțiuni:

1. Reședințele de județ cu cooperare teritorială instituită printr-o structură asociativă (de tip ADI/Asociație de Dezvoltare Intercomunitară) la nivel metropolitan (de exemplu Oradea, Baia Mare, Bacău etc.) pot alege să implementeze o SIDU la nivel metropolitan și au opțiunea de a implementa proiecte prin: 1) ADI; 2) prin parteneriate individuale bagate pe proiecte între localitățile membre.
2. Orașele reședință de județ care nu au o formă de cooperare teritorială constituită instituțional pot avea opțiunea de a elabora o SIDU pentru zona lor urbană funcțională și pot avea acces la resurse suplimentare pentru proiecte interjurisdicționale (care pot fi implementate prin parteneriate de proiect) și pentru proiecte individuale suburbane/periurbane, cu contribuție demonstrabilă la creșterea funcționalității integrate a ZUF.

Un stimulent demn de luat în seamă este o alocare procentuală pentru investițiile care provin din strategiile integrate de dezvoltare urbană metropolitane, cu resurse prealocate care să nu facă obiectul ofertării competitive.

Mai multe resurse pentru ZUF-uri

Fondurile DUD sunt concepute în principal pentru zonele urbane, nu doar pentru orașe; studiile de caz analizate arată că majoritatea țărilor au folosit fonduri DUD pentru zonele urbane funcționale (ZUF), nu doar pentru orașe individuale. Ca atare, este important ca autoritățile române să pună fondurile DUD la dispoziția ZUF. În practică, aceasta înseamnă că localitățile suburbane și periurbane ar trebui să devină eligibile și pentru finanțarea DUD.

În tabelul de mai jos sunt estimate⁸ pachetele de investiții de capital pentru perioada 2021-2029 pentru actualii 39 de beneficiari ai DUD (prevăzuți la articolul 7) și pentru localitățile care fac parte din zonele urbane funcționale ale acestora. În continuare sunt analizate cele trei scenarii DUD discutate mai sus (cu 6%, 11% și 15% din finanțarea FEDR alocate pentru DUD), iar fondurile DUD au fost distribuite pe ZUF-uri în funcție de dimensiunea pachetelor de investiții de capital.

⁸ Utilizând datele privind execuția bugetară puse la dispoziției de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (actualul MLPDA).

TABELUL 3.
Alocările DUD propuse pentru 2021-2029

ZUF	Pachete de investiții de capital pentru 2021-2029		Alocări de fonduri DUD propuse pentru 2021-2029		
	Centru urban	Zonă peri-urbană a ZUF	6% din FEDR	11% din FEDR	15% din FEDR
Alba Iulia	€ 89,943,358	€ 36,158,792	€ 13,342,044	€ 24,460,413	€ 33,355,109
Alexandria	€ 52,446,111	€ 13,990,221	€ 7,029,194	€ 12,886,855	€ 17,572,984
Arad	€ 263,893,016	€ 122,686,174	€ 40,901,416	€ 74,985,929	€ 102,253,539
Bacău	€ 213,667,568	€ 52,582,472	€ 28,170,175	€ 51,645,321	€ 70,425,438
Baia Mare	€ 138,228,383	€ 59,166,594	€ 20,885,071	€ 38,289,298	€ 52,212,678
Bistrița	€ 93,514,267	€ 37,561,775	€ 13,868,299	€ 25,425,214	€ 34,670,747
Botoșani	€ 92,838,228	€ 13,263,307	€ 11,225,909	€ 20,580,834	€ 28,064,774
Brăila	€ 169,176,837	€ 19,477,785	€ 19,960,312	€ 36,593,905	€ 49,900,779
Brașov	€ 398,334,589	€ 232,660,122	€ 66,761,423	€ 122,395,943	€ 166,903,558
Buğău	€ 156,373,694	€ 70,404,268	€ 23,993,893	€ 43,988,804	€ 59,984,732
Călărași	€ 67,246,490	€ 21,737,199	€ 9,414,782	€ 17,260,434	€ 23,536,955
Cluj-Napoca	€ 475,891,989	€ 144,409,773	€ 65,630,072	€ 120,321,799	€ 164,075,181
Constanța	€ 394,015,461	€ 307,604,667	€ 74,233,837	€ 136,095,368	€ 185,584,592
Craiova	€ 311,010,624	€ 88,834,258	€ 42,304,972	€ 77,559,115	€ 105,762,430
Deva	€ 90,416,832	€ 98,213,791	€ 19,957,772	€ 36,589,249	€ 49,894,431
Drobeta-Turnu Severin	€ 98,774,636	€ 23,704,049	€ 12,958,669	€ 23,757,559	€ 32,396,671
Focșani	€ 91,088,969	€ 57,336,586	€ 15,703,937	€ 28,790,552	€ 39,259,843
Galați	€ 301,514,078	€ 60,668,842	€ 38,320,206	€ 70,253,711	€ 95,800,515
Giurgiu	€ 59,007,416	€ 8,847,665	€ 7,179,302	€ 13,162,054	€ 17,948,256
Iași	€ 332,826,697	€ 64,938,480	€ 42,084,932	€ 77,155,708	€ 105,212,329
Miercurea-Ciuc	€ 54,997,069	€ 37,669,456	€ 9,804,439	€ 17,974,805	€ 24,511,097
Oradea	€ 256,106,200	€ 109,913,010	€ 38,726,099	€ 70,997,847	€ 96,815,246
Piatra Neamț	€ 114,727,703	€ 37,676,652	€ 16,124,908	€ 29,562,331	€ 40,312,270
Pitești	€ 199,099,258	€ 207,083,933	€ 42,975,587	€ 78,788,576	€ 107,438,967
Ploiești	€ 308,172,351	€ 234,416,867	€ 57,407,816	€ 105,247,663	€ 143,519,541
Râmnicu Vâlcea	€ 134,585,494	€ 102,170,532	€ 25,049,607	€ 45,924,279	€ 62,624,016
Reșița	€ 81,817,762	€ 5,325,761	€ 9,220,086	€ 16,903,491	€ 23,050,215
Satu Mare	€ 120,885,150	€ 57,911,640	€ 18,917,319	€ 34,681,751	€ 47,293,297
Sfântu Gheorghe	€ 60,555,334	€ 20,108,196	€ 8,534,480	€ 15,646,548	€ 21,336,201
Sibiu	€ 241,837,912	€ 132,160,649	€ 39,570,342	€ 72,545,626	€ 98,925,854
Slatina	€ 108,849,540	€ 34,478,264	€ 15,164,577	€ 27,801,725	€ 37,911,444
Slobozia	€ 55,166,784	€ 24,399,179	€ 8,418,354	€ 15,433,649	€ 21,045,885
Suceava	€ 140,278,476	€ 45,137,837	€ 19,617,687	€ 35,965,760	€ 49,044,218
Târgoviște	€ 112,071,656	€ 63,821,101	€ 18,610,062	€ 34,118,447	€ 46,525,156
Târgu Jiu	€ 96,124,581	€ 42,492,534	€ 14,666,170	€ 26,887,979	€ 36,665,426
Târgu Mureș	€ 209,001,407	€ 79,370,703	€ 30,510,767	€ 55,936,406	€ 76,276,917
Timișoara	€ 473,288,443	€ 240,240,247	€ 75,493,804	€ 138,405,307	€ 188,734,510
Vaslui	€ 54,536,763	€ 15,106,405	€ 7,368,488	€ 13,508,895	€ 18,421,220
Zalău	€ 64,393,039	€ 23,252,395	€ 9,273,190	€ 17,000,849	€ 23,182,975
TOTAL	€ 6,776,704,167	€ 3,046,982,180	€ 1,039,380,000	€ 1,905,530,000	€ 2,598,450,000

Mai multă diversitate tematică

Actualele 39 de orașe din România menționate la articolul 7 au acces la doar patru domenii tematice, cu un accent mare pe mobilitatea durabilă. Prin comparație, Polonia a permis accesul la 39 de domenii tematice. Prin urmare, pentru a ajuta zonele urbane să dezvolte strategii mai capabile să își orienteze nevoile de dezvoltare, este necesar să existe o gamă mai largă de domenii tematice din care să poată fi extrase prioritățile de investiții. Anexa 3 include toate domeniile de intervenție eligibile pentru finanțare UE în perioada de programare 2021-2027. Au fost evidențiate⁹ domeniile de investiții care ar fi cele mai eficiente pentru orașele românești și care ar ajuta la îndeplinirea cerințelor politicii de coeziune.

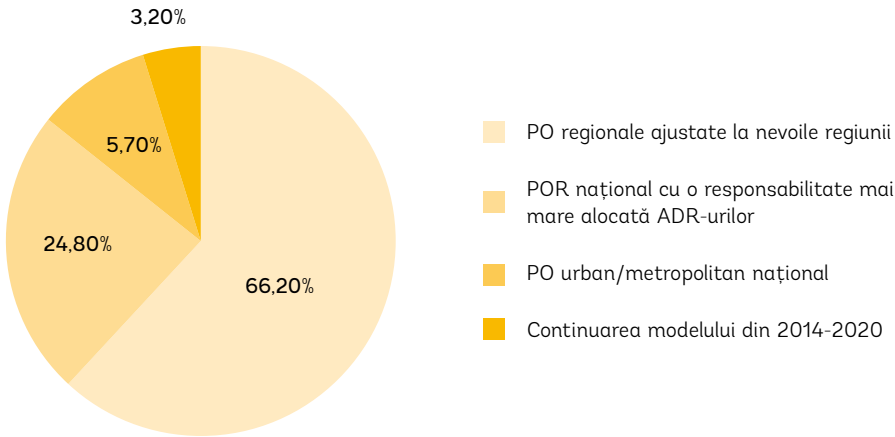
Este clar că posibilitățile de realizare a unei concentrări în cadrul OP1 în cadrul abordării DUD sunt relativ limitate. În schimb, abordarea DUD poate contribui semnificativ la realizarea concentrării în cadrul OP2. Abordarea DUD se pretează, de asemenea, la îndeplinirea obiectivelor FSE+ de incluziune socială. Acest lucru subliniază importanța unei diversități tematice mai mari, astfel încât investițiile să se adreseze nu numai nevoilor de dezvoltare locală, ci să contribuie și la obiectivele politicii UE.

CĂTRE O ABORDARE DUD 2021-2027

⁹ De asemenea, trebuie menționat faptul că mobilitatea durabilă, încadrată în prezent la OP3, va fi mutată la OP2 – ceea ce va face mult mai ușor ca zonele urbane să îndeplinească criteriile pentru o Europă mai verde.

În cursul pregătirii diverselor livrabile planificate în cadrul acestui proiect, au fost organizare o serie de consultări pe teme de dezvoltare urbană durabilă și coordonare interjurisdicțională, iar concepția privind această problemă a evoluat. De exemplu, la momentul redactării acestui raport, Ministerul Fondurilor Europene a prezentat o propunere concretă de organizare a programelor operaționale folosind contribuțiile primite de la Asociația Agențiilor de Dezvoltare Regională-ROREG, Asociația Municipiilor și administrațiile locale individuale. Există o preferință clară și puternică pentru o abordare descentralizată în perioada de programare 2021-2027, cu 8 programe operaționale regionale individuale și cu agențiile de dezvoltare regională transformate în autorități de management. În luna octombrie, Banca Mondială a întrebat consultat eprezentanții ai celor 39 de reședințe de județ ce preferință au pentru organizarea fondurilor de dezvoltare regională, în special în ceea ce privește modul în care vor accesa finanțarea UE în următoarea perioadă de programare. Dintre cei 142 reprezentanți ce au răspuns la chestionar, aproximativ două treimi au o preferință clară pentru programe regionale, în timp ce 26% ar prefera o abordare mai descentralizată decât cea curentă.

FIGURA 8.
Modul în care cele 39 de reședințe de județ preferă să acceseze fondurile de dezvoltare regională pentru perioada 2021-2027

Ministerul Fondurilor Europene lucrează împreună cu Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, Agențiile de Dezvoltare Regională și Comisia Europeană, pentru a dezvolta arhitectura programelor operaționale pentru 2021-2027. Politica de Coeziune pentru 2021-2027 impune, mai mult sau mai puțin, o structură ce trebuie urmată în organizarea programelor. Astfel, cei 17,742 mld. Euro alocare FEDR, incluzând aici și transferul de 5% din FSE+, trebuie să respecte regula de alocare pe obiective de politică din tabelul de mai jos. Trebuie menționat aici, că în cadrul obiectivului de politică 5, pot fi incluse tipuri de intervenții din celelalte 4 obiective de politică. În anexa 3, am scos în evidență cu culoarea verde, intervențiile ce s-ar potrivi cel mai mult pentru abordarea DUD. De asemenea, alocarea de minim 6% pentru DUD poate fi mai mare

TABELUL 4.
Alocări FEDR minime pe Obiective de Politică pentru 2021-2027

OBIECTIV DE POLITICĂ	%	ALOCARE (MLRD. EURO)
OP 1 - O Europă mai inteligentă	35%	5,992
OP 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii reduse de carbon	30%	5,136
OP 3 - O Europă mai conectată OP 4 - O Europă mai socială	29%	4,966
OP 5 Europă mai aproape de cetățeni	6%	1,027
Asistență tehnică	<1%	0.621
TOTAL		17,121

Asociația Municipiilor din Romania a cerut ca 15% din fondurile FEDR (aproximativ 2,5 miliarde EUR) să fie alocate exclusiv pentru abordarea privind dezvoltarea urbană durabilă, zonele urbane beneficiare fiind obligate să elaboreze strategii integrate de dezvoltare urbană pentru a accesa fondurile. Banca Mondială a estimat că, pentru perioada de implementare 2021-2029, cele 39 de zone urbane DUD actuale ar putea cheltui în mod durabil (asigurându-se că vor avea fonduri suficiente pentru a acoperi inclusiv costurile de funcționare și de întreținere pentru investițiile întreprinse) investiții de capital de aproximativ 6-7 miliarde EUR. În plus, echipa Băncii Mondiale a solicitat fiecăreia dintre cele 39 de administrații locale să trimită o listă cu proiectele mature care ar putea, teoretic, să fie depuse imediat pentru finanțare UE în perioada de programare 2021-2027 sau chiar în perioada de programare curentă. De la fiecare dintre cele 39 de reședințe de județ s-a primit o astfel de listă de proiecte mature, valoarea totală a acestora ridicându-se la aproximativ 3,4 miliarde EUR – o rezervă matură de proiecte, cu o valoare semnificativ mai mare decât fondurile propuse pentru alocare exclusivă (2,5 miliarde EUR). Tabelul de mai jos prezintă o defalcare a rezervei de proiecte mature, pe regiuni.

TABELUL 5.
Portofoliul de proiecte mature pentru cele 39 de zone urbane, în funcție de regiuni

REGIUNEA	BUGETUL ESTIMAT AL PROIECTELOR MATURE
C	€ 1,191,336,842
NE	€ 323,522,327
NV	€ 597,078,801
S	€ 361,631,686
SE	€ 278,765,958
SV	€ 347,956,828
V	€ 326,018,964
TOTAL GENERAL	€ 3,426,311,406

Aceste proiecte mature au fost organizate și în funcție de obiectivul de politică, pentru a vedea în ce măsură îndeplinesc cerințele politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027. Dacă aproximativ 50% din valoarea acestor proiecte mature vizează realizarea unei concentrări în OP2 (cel puțin 30% din fondurile FEDR trebuie să realizeze această concentrare), există foarte puține proiecte mature care se concentrează pe OP1 – în mare parte din cauza modului în care a fost proiectată Axa 4 a POR 2014-2020, dar și pe baza nevoilor reale ale administrațiilor locale din România.

TABELUL 6.
Portofoliul de proiecte mature pentru cele 39 de zone urbane actuale, după obiectivul de politică

OBIECTIVUL DE POLITICĂ	VALOAREA ESTIMATĂ A PROIECTELOR MATURE
OP 1. O Europă mai inteligentă	€ 14,429,055
OP 2. O Europă mai verde, cu emisii scăzute de dioxid de carbon	€ 1,680,463,703
OP 3. O Europă mai conectată	€ 324,769,503
OP 4. O Europă mai socială	€ 1,059,982,247
OP 5. O Europă mai aproape de cetățeni	€ 344,266,898
Capacitate Administrativă	€ 2,400,000
TOTAL GENERAL	€ 3,426,311,406

În ceea ce privește alocarea de fonduri în funcție de zonele urbane, consensul general este că bugetele individuale ar trebui stabilite clar la nivel național, pentru a evita situația în care zone urbane similare primesc alocări diferite pe baza regiunii din care fac parte. Asociația Agențiilor de Dezvoltare Regională a propus ca fondurile pentru zone urbane să se aloce în funcție de populație și de capacitatea financiară, cu alocări individuale ajustate în funcție de alocări regionale

Asociația Agențiilor de Dezvoltare Regională a mai propus, de asemenea, ca fiecare zonă urbană să primească 70% din fondurile alocate pentru primii doi ani, iar dacă nu reușește să contracteze acești 70% în cei doi ani să piardă restul de 30%, care va merge într-o rezervă comună.

În ceea ce privește celelalte fonduri structurale, există, de asemenea, o serie de restricții, ce vor influența arhitectura programelor operaționale pentru perioada de programare 2021-2027 De exemplu. Din alocarea FSE+ pentru România de 7,996 mld. Euro (excluzând transferul de 5% către FEDR), aproximativ 44% va trebui să atingă obiective aparte. Fondul de Coeziune are o alocare mai mică decât în perioada de programare curentă (aproximativ 4,5 mld. Euro), ceea ce va necesita, cel mai probabil, alocări importante din FEDR pentru proiecte de infrastructură mari..

TABELUL 7.
Alocări minime pe FSE+ pentru 2021-2027

OBIECTIV DE POLITICĂ	OBIECTIVE SPECIFICE	%	ALOCARE (MLRD. EURO)
OP 4 - O Europă mai socială	Incluziunea socială	25%	1,913
	Ajutorarea celor mai defavorizate persoane	8%	0,612
	Inițiativa dedicată tinerilor NEETs	10%	0,765
	Alte obiective specifice FSE+	57%	4,363
Asistență Tehnică		<1%	0.312
TOTAL			7,654

TABELUL 8.
Alocări ale Fondului de Coeziune pe 2021-2027

OBIECTIV DE POLITICĂ	ALOCARE (MLRD. EURO)
OP 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii reduse de carbon OP 3 - O Europă mai conectată	3,323
Asistență Tehnică	0,085
Transfer către Mecanismul pentru Interconectarea Europei 2.0	1,091

Ținând cont de concentrarea tematică prevăzută în Regulament și de propunerile de alocări maxime la nivelul celor 3 instrumente financiare europene (FEDR, FSE+ și Fondul de Coeziune), în documentul **"Cadrul instituțional aferent obiectivului investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică în România pentru perioada 2021-2027", Ministerul Fondurilor Europene a propus următoarea arhitectură a programelor operaționale:**

- Programul Operațional Transport (POT)
- Programul Operațional Capital Uman (POCU)
- Programele Operaționale Regionale (unul pentru fiecare regiune) (POR)
- Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)
- Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)
- Programul Operațional pentru Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate (POAPD)
- Program Operațional de Sănătate (POS)
- Program Operațional de Creștere Inteligentă și Digitalizare (POCID)
- Program Operațional Dezvoltare Teritorială Integratp (PODTI)
- Programul Operațional de Afaceri Interne (POAI)
- Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)
- Programul Operațional Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM)

Propunerea MEF, de asemenea, este de a implementa abordarea DUD prin intermediul unor axe dedicate, cu pre-alocări pe zone urbane, în cadrul fiecărui program operațional regional, exceptând Programul Operațional Regional București-Ilfov. Zonele urbane eligibile pentru abordarea DUD, ar trebui să pregătească strategii integrate de dezvoltare urbană, pentru a putea accesa aceste fonduri. De asemenea, există o propunere de a avea finanțare dedicată pentru zone urbane mici.

Programele operaționale regionale, în cadrul cărora vor fi incluse axe dedicate pentru zone urbane mari, ar putea avea următoarele alocări¹⁰.

- i. **PO Regionale:** 10,02 mld. Euro, care ar putea să conțină următoarele categorii de

¹⁰ Aceste alocări au rol ilustrativ, având în vedere că alocările efective se vor face în urma finalizării Acordului de Parteneriat și al programelor operaționale.

intervenții¹¹:

- Investiții în inovare (OP 1): 1,35 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în IMM-uri (OP 1): 2,25 mld. Euro (FEDR);
- Investiții de tip "smart city", inclusiv iluminat (OP 1): 0,642 mld. Euro (FEDR);
- Sisteme județene de e-guvernare (OP 1): 0,400 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în eficiență energetică (OP 2): 1 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în mobilitate urbană (OP 2): 1,636 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în drumuri județene, centuri și descărcări (OP 3): 1 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în spitale județene (OP 4): 0,215 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în infrastructura de educație (OP 4): 0,500 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în infrastructura socială (OP 4): 0,100 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în patrimoniu (OP 5): 0,250 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în turism – tabere școlare (OP 5): 0,150 mld. Euro (FEDR);
- Investiții în CLLD (OP 5): 0,200 mld. Euro (FEDR);
- Alte investiții de regenerare urbană (OP 5): 0,427 mld. Euro (FEDR);
- Capacitate administrativă pentru beneficiari.

Alocarea financiară pentru dezvoltare urbană este subsumată viziunii de dezvoltare a ministerului de resort (MLPDA) cu privire la dezvoltarea urbană, concretizată în proiectul de Lege privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, aflat în procedură parlamentară. În sensul respectivului proiect de lege, unitățile administrativ-teritoriale de bază cu statut urban din România se clasifică după criterii administrative și funcționale astfel:

- clasa A: capitala României – municipiul București;
- clasa B: municipii poli regionali
- clasa C: municipii reședință de județ, altele decât cele prevăzute
- clasa D: municipii, altele decât cele de la clasele A, B, C.
- clasa E: orașe

Mai mult, propunerea PATN introduce conceptul de zonă urbană funcțională și conceptul de comună peri-urbană, propune o metodologie pentru definirea zonelor urbane funcționale și identifică comunele peri-urbane parte a zonelor urban funcționale pentru municipiile din clasele A, B, C.

Prin urmare, principiul de bază cu privire la alocarea sumelor destinate dezvoltării urbane ar fi ca două așezări urbane, aparținând aceleași clase și având aceeași populație, să primească aproximativ aceeași alocare financiară, indiferent de regiunea NUTS2 în care se află, în contextul în care toate orașele care fac obiectul acestui studiu se află în regiuni mai puțin dezvoltate.

¹¹ Aceste propuneri iau în considerare tipurile de intervenții efectuate în 2007-2013 și 2014-2020, precum și intervențiile listate ca fiind eligibile în Regulamentul pe 2021-2027.

De asemenea, alocarea pentru dezvoltarea urbană durabilă ar trebui să se facă funcție de ponderea populației urbane a respectivei regiuni în totalul populației urbane din România (mai puțin București-Ilfov), în contextul în care diferențe semnificative cu privire la gradul de urbanizare între regiuni. De exemplu, regiunea Sud-Muntenia concentrează 16,2% din populația României (mai puțin București-Ilfov), însă doar 13,7% din cea urbană. Aplicarea procentului de 16,2% la alocarea destinată dezvoltării urbane durabile ar fi inechitabilă, însemnând practic că orașele din regiunea Sud-Muntenia primesc cu 18% mai multe fonduri pe cap de locuitor decât media celorlalte orașe din țară.

În fiecare dintre cele 8 regiuni de dezvoltare din România se va elabora un Program Operațional Regional, plecând de la nevoile și specificul regional, în baza unei formule de alocare care ține cont de populația cu domiciliul la data de 1 iulie 2019. Utilizarea numărului populației ca unic criteriu are la bază principiul echității: având în vedere că 7 regiuni de dezvoltare din România (mai puțin regiunea București-Ilfov, care nu face obiectul prezentului studiu) fac parte din categoria regiunilor mai puțin dezvoltate, alocarea de fonduri pe cap de locuitor ar trebui să fie aceeași la nivelul tuturor acestor regiuni NUTS2.

Trebuie avut în vedere și faptul că regiunile Sud-Est și Vest sunt singurele care vor beneficia de finanțări substanțiale prin instrumentul ITI, ceea ce le va poziționa pe primele locuri la nivel național din perspectiva alocării financiare per capita, inclusiv în ceea ce privește dezvoltarea urbană durabilă.

Folosind această formulă, alocările pe regiuni ar putea să arate după cum urmează:

TABELUL 9.
Propunere pentru alocările POR pe regiune

Regiunea	Populația cu domiciliul la 1 iulie 2019 (INS)	% populație cu domiciliul la 1 iulie 2019*	Alocare totală POR
Regiunea NORD-EST	3.977.469	20,32	2.036.380.936
Regiunea SUD-EST	2.814.599	14,38	1.441.015.819
Regiunea SUD-MUNTENIA	3.175.826	16,23	1.625.956.487
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	2.150.685	10,99	1.101.105.737
Regiunea VEST	1.998.017	10,21	1.022.942.914
Regiunea NORD-VEST	2.828.542	14,45	1.448.154.343
Regiunea CENTRU	2.625.974	13,42	1.344.443.764
TOTAL	19.571.112	100	10.020.000.000

*fără Regiunea BUCUREȘTI-ILFOV
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Dacă sunt excluse intervențiile pentru care zonele urbane nu sunt eligibile direct (de ex. alocări pentru IMM-uri, consilii județene), alocările totale pentru zone urbane (exceptând zona București-Ilfov) ajung la aproximativ 4,2 mld. Euro – atât pentru urbanul mare cât și pentru urbanul mic. Împreună cu, cofinanțarea națională (posibil 25% din total 30%), suma totală ar ajunge la aproximativ 5 mld. Euro. Indiferent de scenariu, municipiile reședință de județ, celelalte municipii, și orașele, corespunzând claselor B, C, D, E din proiectul de lege privind PATN – Secțiunea a IV-a, ar urma să beneficieze de alocări directe din toate obiectivele de politică mai puțin obiectivul de politică 3

Tabelul de mai jos, arată cum ar putea să fie distribuite fondurile pentru intervenții privind dezvoltarea urbană, la nivel regional, având ca punct de plecare principiul echității (aceeași alocare/locuitor urban în toate regiunile):

TABELUL 10.
Propunere alocări pe dezvoltare urbană (în Euro), la nivel regional

Regiunea	Populație urbană cu domiciliul la 1 iulie 2019	% populație urbană regională din total populație urbană națională cu domiciliul la 1 iulie 2019*	Alocare regională pe Dezvoltare Urbană
Regiunea NORD-EST	1.818.016	18,35	917.516.405
Regiunea SUD-EST**	1.444.641	14,58	729.081.491
Regiunea SUD-MUNTENIA	1.360.025	13,73	686.377.484
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	1.073.906	10,84	541.978.933
Regiunea VEST***	1.118.769	11,29	564.620.394
Regiunea NORD-VEST	1.527.239	15,42	770.767.054
Regiunea CENTRU	1.564.671	15,79	789.658.238
TOTAL	9.907.267	100,00	5.000.000.000

*fără Regiunea BUCUREȘTI-ILFOV
** fără orașele Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina - care fac parte din ITI Delta Dunării
*** fără orașele Aninoasa, Lupeni, Petrila, Petroșani, Uricani, Vulcan - care fac parte din ITI Valea Jiului
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Plecând de la proiectul de Lege privind PATN – Secțiunea “Rețeaua de localități” sus-menționat, alocarea pentru dezvoltare urbană de la nivelul fiecărei regiuni a fost detaliată pe 3 categorii de orașe:

- **Reședințe de județ** (care include categoriile B și C din viitorul PATN)
- **Alte municipii** decât reședințele de județ (categoria D)
- **Orașe** (categoria E)

Pentru a împărți cele 5 miliarde de euro din POR alocate Dezvoltării Urbane între aceste trei categorii, s-a folosit din nou principiul echității, cu detaliile incluse în tabelul de mai jos.

TABELUL 11.
Ponderea populației urbane pe tipuri de urban, la nivel regional

Regiunea	Populație cu domiciliul municipii reședințe de județ*	Populație cu domiciliul alte municipii decât reședințele de județ*	Populație cu domiciliul orașe*	% municipii reședințe de județ din total populație urbană	% alte municipii din total urban	% orașe din total urban
Regiunea NORD-EST	1.062.784	425.717	329.515	58,46	23,42	18,12
Regiunea SUD-EST**	1.042.494	188.637	183.421	72,16	13,06	12,70
Regiunea SUD-MUNTENIA	735.043	261.040	363.942	54,05	19,19	26,76
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	701.722	125.151	247.033	65,34	11,65	23,00
Regiunea VEST***	656.899	185.388	276.482	58,72	16,57	24,71
Regiunea NORD-VEST	975.405	258.687	293.147	63,87	16,94	19,19
Regiunea CENTRU	785.139	426.468	353.064	50,18	27,26	22,56
TOTAL MEDIE	5.959.486	1.871.088	2.046.604	60,15	18,89	20,66

*la 1 iulie 2019
** fără orașele Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina - care fac parte din ITI Delta Dunării
*** fără orașele Aninoasa, Lupeni, Petrila, Petroșani, Uricani, Vulcan - care fac parte din ITI Valea Jiului
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Astfel, la nivelul fiecărei regiuni, fondurile pentru Dezvoltare Urbană s-au alocat pe categorii de aşezări urbane în funcţie de ponderea fiecăreia dintre acestea în totalul populaţiei urbane din regiunea respectivă. Urmare a acestor calcule, a rezultat un procent mediu naţional de circa **60% pentru reşedinţe de judeţ** (identic cu ponderea pe care acestea îl iau în populaţia urbană a României, exceptând regiunea Bucureşti-Ilfov), respectiv **19% pentru alte municipii** şi **21% pentru oraşe**.

Aşadar, per ansamblu, alocarea per capita respectă principiul echităţii şi între categoriile de oraşe (alocarea per locuitor la nivelul unei reşedinţe este aproximativ egală cu alocarea per locuitor la nivelul unui municipiu non-reşedinţă), cu menţiunea că **pentru municipiile reşedinţă de judeţ s-a prevăzut un procent suplimentar de 15% din alocarea pentru această categorie destinat exclusiv proiectelor implementate în parteneriat de către municipiul respectiv cu alte UAT din zona urbană funcţională**. Această alocare suplimentară pentru reşedinţele de judeţ vine să răspundă unei realităţi socio-economice: în jurul municipiilor de acest tip au apărut în ultimii ani cartiere-dormitor, cele mai multe chiar cu statut oficial rural, dar care sunt funcţional dependente de relaţia cu oraşul, generează o mobilitate foarte ridicată a forţei de muncă şi supraîncarcă infrastructura de transport, tehnico-edilitară, educaţională, sanitară etc. Practic, această alocare este o recunoaştere a faptului că şi respectivele zone sunt locuite tot de populaţie urbană, indiferent de statutul temporar de comună. Conform propunerilor PATN, aceste comune sunt delimitate ca fiind comune peri-urbane, cu statut aparte.

TABELUL 12.
Propunere alocări regionale (în Euro) pentru localităţi urbane şi zone urbane funcţionale

Regiunea	Alocare regională dezvoltare urbană	Alocare regională municipii reşedinţe de judeţ	Alocare regională alte municipii	Alocare regională oraşe	Alocare regională dedicată pentru proiecte în parteneriat la nivelul ZUF ale municipiilor reşedinţă de judeţ
Regiunea NORD-EST	917.516.405	536.365.882	169.499.235	131.196.406	80.454.882
Regiunea SUD-EST	729.081.491	526.125.924	62.887.795	61.148.885	78.918.889
Regiunea SUD-MUNTENIA	686.377.484	370.961.538	108.500.419	151.271.297	55.644.231
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	541.978.933	354.145.094	45.298.430	89.413.645	53.121.764
Regiunea VEST	564.620.394	331.523.820	73.601.288	109.766.713	49.728.573
Regiunea NORD-VEST	770.767.054	492.267.444	95.939.631	108.719.863	73.840.117
Regiunea CENTRU	789.658.238	396.243.989	182.713.193	151.264.457	59.436.598
TOTAL	5.000.000.000	3.007.633.689	738.439.991	802.781.266	451.145.053

În această abordare, alocările la nivel de **municipiu reşedinţă de judeţ** propuse sunt incluse în tabelul de mai jos. Conform acestei propuneri, **fiecare municipiu reşedinţă de judeţ va avea acces timp de 2 ani la 70% din sumele alocate predefinit şi, dacă nu reuşeşte să acopere cu contracte aceşti 70% din alocare în cei 2 ani, pierde restul de 30% din alocare** (denumită în tabel "rezervă de performanţă"), care alături de alte economii se constituie ca un fond comun disponibil tuturor municipiilor reşedinţă de judeţ din regiunea respectivă.

De asemenea, pentru a beneficia de alocarea totală predefinită, fiecare municipiu reşedinţă de judeţ trebuie să propună în cadrul strategiei de dezvoltare şi să angajeze din bugetul local sume de cel puţin **25% din alocarea primită în cadrul POR pentru proiecte complementare în logica strategiei integrate care să reunească atât proiectele cu finanţare europeană, cât şi cele din resursele locale**.

Pentru încurajarea municipiilor reşedinţă de judeţ să depună documente strategice şi proiecte la nivel de **zonă urbană funcţională**, a fost prevăzută, după cum a fost menţionat mai sus şi după cum reiese din tabele, o alocare bonus de **15% suplimentară la prealocarea fiecărui municipiu (70+30%)**, care va putea fi accesată doar pentru proiecte în parteneriat cu cel puţin un alt UAT din zona urbană funcţională, aşa cum a fost aceasta definită în noua variantă a PATN – Secţiunea IV. **Dacă în termen de 3 ani, municipiul nu reuşeşte să contracteze respectiva alocare-bonus, aceasta se constituie într-un fond comun disponibil tuturor municipiilor reşedinţă de judeţ din regiunea respectivă, însă exclusiv pentru proiecte în parteneriat la nivel zonelor urbane funcţionale ale acestora.**

TABELUL 13.
Propunere alocări regionale pentru municipii reşedinţă de judeţ

REGIUNEA NORD-EST	Localitatea	Populaţie cu domiciliul	% din populaţie totală oraşe mari din regiune	Anvelopa buget estimat pentru investiţii de capital pentru 2021-2029 (în Euro)	Alocare regională municipii reşedinţe de judeţ	Alocare per municipiu (în Euro)
	Bacău	197.386	19	213.667.568	536.365.882	100.936.242
	Botoşani	120.535	11	92.838.228		61.637.350
	Iaşi	376.180	36	332.826.697		192.365.191
	Piatra Neamţ	113.164	11	114.727.703		57.868.080
	Suceava	124.161	12	140.278.476		63.491.558
	Vaslui	117.465	11	54.536.763		60.067.460
	TOTAL	1.048.891	100	948.875.435	536.365.882	536.365.882
	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Rezervă de performanţă pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
	Bacău	100.936.242	70.655.369	30.280.873	15.140.436	116.076.678
	Botoşani	61.637.350	43.146.145	18.491.205	9.245.602	70.882.952
	Iaşi	192.365.191	134.655.634	57.709.557	28.854.779	221.219.969
	Piatra Neamţ	57.868.080	40.507.656	17.360.424	8.680.212	66.548.292
	Suceava	63.491.558	44.444.091	19.047.468	9.523.734	73.015.292
	Vaslui	60.067.460	42.047.222	18.020.238	9.010.119	69.077.579
	TOTAL	536.365.882	375.456.117	160.909.765	80.454.882	616.820.764

REGIUNEA SUD-EST	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Anvelopa buget estimat pentru investiții de capital pentru 2021-2029 (în Euro)	Alocare regională municipiilor reședințe de județ	Alocare per municipiu (în Euro)
	Brăila	203.876	19	169.176.837	526.125.924	102.526.886
	Buğău	132.734	13	156.373.694		66.750.396
	Constanța	313.931	30	394.015.461		157.872.275
	Focșani	92.609	9	91.088.969		46.571.997
	Galați	303.058	29	301.514.078		152.404.369
	Total	1.046.208	100	1.112.169.039	526.125.924	526.125.924

* fără municipiul Tulcea care va fi inclus în mecanismul ITI

REGIUNEA SUD-EST*	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bağă pentru municipiu (în Euro)	Regervă de performanță pentru contractarea alocării de bağă în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
	Brăila	102.526.886	71.768.820	30.758.066	15.379.033	117.905.919
	Buğău	66.750.396	46.725.277	20.025.119	10.012.559	76.762.955
	Constanța	157.872.275	110.510.593	47.361.683	23.680.841	181.553.116
	Focșani	46.571.997	32.600.398	13.971.599	6.985.800	53.557.796
	Galați	152.404.369	106.683.058	45.721.311	22.860.655	175.265.024
	TOTAL	526.125.924	368.288.146	157.837.777	78.918.889	605.044.812

REGIUNEA SUD MUNTENIA	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Anvelopa buget estimat pentru investiții de capital pentru 2021-2029 (în Euro)	Alocare regională municipiilor reședințe de județ	Alocare per municipiu (în Euro)
	Alexandria	50.524	7	52.446.111	370.961.538	25.290.671
	Călărași	76.147	10	67.246.490		38.116.711
	Giurgiu	67.402	9	59.007.416		33.739.248
	Pitești	174.481	24	199.099.258		87.339.512
	Ploiești	228.550	31	308.172.351		114.404.694
	Sloboğia	51.999	7	55.166.784		26.029.008
	Târgoviște	91.979	12	112.071.656		46.041.695
	TOTAL	741.082	100	853.210.066	370.961.538	370.961.538

REGIUNEA SUD MUNTENIA	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bağă pentru municipiu (în Euro)	Regervă de performanță pentru contractarea alocării de bağă în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
	Alexandria	25.290.671	17.703.469	7.587.201	3.793.601	29.084.271
	Călărași	38.116.711	26.681.697	11.435.013	5.717.507	43.834.217
	Giurgiu	33.739.248	23.617.474	10.121.774	5.060.887	38.800.135
	Pitești	87.339.512	61.137.658	26.201.854	13.100.927	100.440.439
	Ploiești	114.404.694	80.083.286	34.321.408	17.160.704	131.565.398
	Sloboğia	26.029.008	18.220.305	7.808.702	3.904.351	29.933.359
	Târgoviște	46.041.695	32.229.186	13.812.508	6.906.254	52.947.949
	TOTAL	370.961.538	259.673.076	111.288.461	55.644.231	426.605.768

REGIUNEA SUD-VEST OLTENIA	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Anvelopa buget estimat pentru investiții de capital pentru 2021-2029 (în Euro)	Alocare regională municipiilor reședințe de județ	Alocare per municipiu (în Euro)
	Craiova	310.924	44	311.010.624	354.145.094	154.077.866
	Drobeta-Turnu Severin	107.153	15	98.774.636		53.099.489
	Râmnicu Vâlcea	117.888	16	134.585.494		58.419.200
	Slatina	83.093	12	108.849.540		41.176.597
	Târgu Jiu	95.595	13	96.124.581		47.371.942
	TOTAL	714.653	100	749.344.875	354.145.094	354.145.094

REGIUNEA SUD-VEST OLTENIA	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bağă pentru municipiu (în Euro)	Regervă de performanță pentru contractarea alocării de bağă în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
	Craiova	154.077.866	107.854.506	46.223.360	23.111.680	177.189.546
	Drobeta-Turnu Severin	53.099.489	37.169.642	15.929.847	7.964.923	61.064.413
	Râmnicu Vâlcea	58.419.200	40.893.440	17.525.760	8.762.880	67.182.080
	Slatina	41.176.597	28.823.618	12.352.979	6.176.489	47.353.086
	Târgu Jiu	47.371.942	33.160.359	14.211.583	7.105.791	54.477.733
	TOTAL	354.145.094	247.901.566	106.243.528	53.121.764	407.266.858

REGIUNEA VEST	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Anvelopa buget estimat pentru investiții de capital pentru 2021-2029 (în Euro)	Alocare regională municipii reședințe de județ	Alocare per municipiu (în Euro)
	Arad	177.013	27	263.893.016	331.523.820	88.731.409
	Deva	69.387	10	90.416.832		34.781.662
	Reșița	85.964	13	81.817.762		43.091.224
	Timișoara	329.003	50	473.288.443		164.919.525
	TOTAL	661.367	100	909.416.053	331.523.820	331.523.820
	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Regervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
	Arad	88.731.409	62.111.986	26.619.423	13.309.711	102.041.121
	Deva	34.781.662	24.347.163	10.434.499	5.217.249	39.998.911

Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Regervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
Reșița	43.091.224	30.163.857	12.927.367	6.463.684	49.554.908
Timișoara	164.919.525	115.443.667	49.475.857	24.737.929	189.657.453
TOTAL	331.523.820	232.066.674	99.457.146	49.728.573	381.252.393

REGIUNEA NORD-VEST	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Anvelopa buget estimat pentru investiții de capital pentru 2021-2029 (în Euro)	Alocare regională municipii reședințe de județ	Alocare per municipiu (în Euro)
	Baia Mare	145.718	15	138.228.383	492.267.444	73.557.181
	Bistrița	94.024	10	93.514.267		47.462.499
	Cluj-Napoca	324.267	33	475.891.989		163.687.166
	Oradea	221.398	23	256.106.200		111.759.788
	Satu Mare	120.307	12	120.885.150		60.729.929
	Zalău	69.476	7	64.393.039		35.070.881
	TOTAL	975.190	100	1.149.019.028	492.267.444	492.267.444
	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Regervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
	Baia Mare	73.557.181	51.490.027	22.067.154	11.033.577	84.590.758

Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Regervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
Bistrița	47.462.499	33.223.749	14.238.750	7.119.375	54.581.874
Cluj-Napoca	163.687.166	114.581.016	49.106.150	24.553.075	188.240.241
Oradea	111.759.788	78.231.851	33.527.936	16.763.968	128.523.756
Satu Mare	60.729.929	42.510.950	18.218.979	9.109.489	69.839.418
Zalău	35.070.881	24.549.617	10.521.264	5.260.632	40.331.514
TOTAL	492.267.444	344.587.211	147.680.233	73.840.117	566.107.560

REGIUNEA CENTRU	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Anvelopa buget estimat pentru investiții de capital pentru 2021-2029 (în Euro)	Alocare regională municipii reședințe de județ	Alocare per municipiu (în Euro)
	Alba Iulia	74.233	9	89.943.358	396.243.989	37.367.537
	Brașov	289.360	37	398.334.589		145.658.542
	Miercurea-Ciuc	42.120	5	54.997.069		21.202.439
	Sfântu Gheorghe	65.080	8	60.555.334		32.760.084
	Sibiu	168.697	21	241.837.912		84.918.991
	Târgu Mureș	147.674	19	209.001.407		74.336.396
	TOTAL	787.164	100	1.054.669.669	396.243.989	396.243.989
	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Regervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
	Alba Iulia	37.367.537	26.157.276	11.210.261	5.605.131	42.972.668

Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Regervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	Alocare bonus pentru proiecte în parteneriat la nivel de ZUF (în Euro)	Alocare totală municipiu + ZUF (în Euro)
Brașov	145.658.542	101.960.980	43.697.563	21.848.781	167.507.324
Miercurea-Ciuc	21.202.439	14.841.707	6.360.732	3.180.366	24.382.805
Sfântu Gheorghe	32.760.084	22.932.059	9.828.025	4.914.013	37.674.097
Sibiu	84.918.991	59.443.293	25.475.697	12.737.849	97.656.839
Târgu Mureș	74.336.396	52.035.477	22.300.919	11.150.459	85.486.855
TOTAL	396.243.989	277.370.793	118.873.197	59.436.598	455.680.588

În ceea ce privește alocările pentru celelalte municipii (categoria D din PATN), s-a aplicat o metodologie similară cu cea folosită pentru stabilirea alocărilor municipilor reședință de județ. Astfel, alocarea regională pentru această categorie a fost împărțită pe municipii funcție de ponderea lor în populația urbană totală a categoriei. Alocările rezultate la nivel de municipiu sunt prezentate mai jos:

TABELUL 14.
Propunere alocări regionale pentru alte municipii

REGIUNEA NORD-EST	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Alocare regională municipii reședințe de județ (în Euro)	Alocare per municipiu (în Euro)
	Bârlad	70.176	16	169.499.235	27.940.576
	Câmpulung Moldovenesc	20.114	5		8.008.390
	Dorohoi	30.377	7		12.094.603
	Fălticeni	31.082	7		12.375.299
	Huși	33.937	8		13.512.017
	Moinești	24.067	6		9.582.277
	Onești	50.719	12		20.193.771
	Pașcani	44.545	10		17.735.593
	Rădăuți	34.984	8		13.928.881
	Roman	69.128	16		27.523.315
	Vatra Dornei	16.588	4		6.604.513
	TOTAL	425.717	100	169.499.235	83.513.163
REGIUNEA NORD-EST	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Rezervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	
	Bârlad	27.940.576	19.558.403	8.382.173	
	Câmpulung Moldovenesc	8.008.390	5.605.873	2.402.517	
	Dorohoi	12.094.603	8.466.222	3.628.381	
	Fălticeni	12.375.299	8.662.709	3.712.590	
	Huși	13.512.017	9.458.412	4.053.605	
	Moinești	9.582.277	6.707.594	2.874.683	
	Onești	20.193.771	14.135.640	6.058.131	
	Pașcani	17.735.593	12.414.915	5.320.678	
	Rădăuți	13.928.881	9.750.216	4.178.664	
	Roman	27.523.315	19.266.321	8.256.995	
	Vatra Dornei	6.604.513	4.623.159	1.981.354	
	TOTAL	169.499.235	118.649.465	50.849.771	

REGIUNEA SUD-EST	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Alocare regională municipii reședințe de județ (în Euro)	Alocare per municipiu (în Euro)
	Adjud	20.087	11	62.887.795	6.696.603
	Mangalia	40.596	22		13.533.893
	Medgidia	44.722	24		14.909.418
	Râmnicu Sărat	39.481	21		13.162.174
	Tecuci	43.751	23		14.585.707
	TOTAL	188.637	100	62.887.795	62.887.795
REGIUNEA SUD-EST	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Rezervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	
	Adjud	6.696.603	4.687.622	2.008.981	
	Mangalia	13.533.893	9.473.725	4.060.168	
	Medgidia	14.909.418	10.436.593	4.472.826	
	Râmnicu Sărat	13.162.174	9.213.522	3.948.652	
	Tecuci	14.585.707	10.209.995	4.375.712	
	TOTAL	62.887.795	44.021.457	18.866.339	
REGIUNEA SUD-MUNTENIA	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Alocare regională municipii reședințe de județ (în Euro)	Alocare per municipiu (în Euro)
	Câmpina	36.356	14	108.500.419	15.111.252
	Câmpulung	35.273	14		14.661.107
	Curtea de Argeș	32.414	12		13.472.773
	Fetești	34.635	13		14.395.924
	Moreni	19.612	8		8.151.663
	Oltenița	27.115	10		11.270.261
	Roșiorii de Vede	30.800	12		12.801.919
	Turnu Măgurele	28.106	11		11.682.167
	Urșiceni	16.729	6		6.953.354
	TOTAL	261.040	100	108.500.419	108.500.419

REGIUNEA SUD-MUNTENIA	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Rezervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)
	Câmpina	15.111.252	10.577.876	4.533.376
	Câmpulung	14.661.107	10.262.775	4.398.332
	Curtea de Argeș	13.472.773	9.430.941	4.041.832
	Fetești	14.395.924	10.077.147	4.318.777
	Moreni	8.151.663	5.706.164	2.445.499
	Oltenița	11.270.261	7.889.183	3.381.078
	Roșiorii de Vede	12.801.919	8.961.343	3.840.576
	Turnu Măgurele	11.682.167	8.177.517	3.504.650
	Urgiceni	6.953.354	4.867.348	2.086.006
	TOTAL	108.500.419	75.950.293	32.550.126

REGIUNEA SUD-VEST OLTENIA

Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Alocare regională municipii reședințe de județ (în Euro)	Alocare per municipiu (în Euro)
Băilești	19.373	15	45.298.430	7.012.061
Calafat	17.747	14		6.423.530
Caracal	33.782	27		12.227.402
Drăgășani	20.221	16		7.318.995
Moreni	21.701	17		7.854.681
Orșova	12.327	10		4.461.760
TOTAL	125.151	100	45.298.430	45.298.430

Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Rezervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)
Băilești	7.012.061	4.908.443	2.103.618
Calafat	6.423.530	4.496.471	1.927.059
Caracal	12.227.402	8.559.181	3.668.221
Drăgășani	7.318.995	5.123.297	2.195.699
Moreni	7.854.681	5.498.277	2.356.404
Orșova	4.461.760	3.123.232	1.338.528
TOTAL	45.298.430	31.708.901	13.589.529

REGIUNEA VEST

Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Alocare regională municipii reședințe de județ (în Euro)	Alocare per municipiu (în Euro)
Brad	15.361	8	73.601.288	6.098.504
Caransebeș	29.642	16		11.768.234
Hunedoara	71.899	39		28.544.776
Lugoj	46.589	25		18.496.399
Orăștie	21.897	12		8.693.375
TOTAL	185.388	100	73.601.288	73.601.288
Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Rezervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)	
Brad	6.098.504	4.268.953	1.829.551	
Caransebeș	11.768.234	8.237.764	3.530.470	
Hunedoara	28.544.776	19.981.343	8.563.433	
Lugoj	18.496.399	12.947.479	5.548.920	
Orăștie	8.693.375	6.085.362	2.608.012	
TOTAL	73.601.288	51.520.902	22.080.386	

REGIUNEA NORD-VEST	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Alocare regională municipii reședințe de județ (în Euro)	Alocare per municipiu (în Euro)
	Beiuș	11.053	4	95.939.631	4.099.242
	Câmpia Turzii	27.403	11		10.162.991
	Carei	24.086	9		8.932.811
	Dej	38.176	15		14.158.390
	Gherla	22.915	9		8.498.520
	Marghita	17.648	7		6.545.140
	Salonta	18.840	7		6.987.219
	Sighetu Marmăției	43.174	17		16.012.005
	Turda	55.392	21		20.543.313
	TOTAL	258.687	100	95.939.631	95.939.631

REGIUNEA NORD-VEST	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Rezervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)
	Beiuș	4.099.242	2.869.470	1.229.773
	Câmpia Turzii	10.162.991	7.114.094	3.048.897
	Carei	8.932.811	6.252.967	2.679.843
	Dej	14.158.390	9.910.873	4.247.517
	Gherla	8.498.520	5.948.964	2.549.556
	Marghita	6.545.140	4.581.598	1.963.542
	Salonta	6.987.219	4.891.053	2.096.166
	Sighetu Marmăției	16.012.005	11.208.404	4.803.602
	Turda	20.543.313	14.380.319	6.162.994
	TOTAL	95.939.631	67.157.742	28.781.889

REGIUNEA CENTRU	Localitatea	Populație cu domiciliul	% din populație totală orașe mari din regiune	Alocare regională municipii reședințe de județ (în Euro)	Alocare per municipiu (în Euro)
	Aiud	25.506	6	182.713.193	10.927.626
	Blaj	20.649	5		8.846.724
	Codlea	25.809	6		11.057.441
	Făgăraș	38.503	9		16.495.976
	Gheorgheni	19.649	5		8.418.291
	Mediaș	56.885	13		24.371.442
	Odorheiu Secuiesc	38.095	9		16.321.176
	Reghin	37.698	9		16.151.087
	Săcele	36.613	9		15.686.237
	Sebeș	32.610	8		13.971.218
	Sighișoara	33.375	8		14.298.969
	Târgu Secuiesc	19.689	5		8.435.428
	Târnăveni	25.693	6		11.007.743
	Toplița	15.694	4		6.723.836
	TOTAL	426.468	100	182.713.193	182.713.193

REGIUNEA CENTRU	Localitatea	Alocare totală per municipiu (în Euro)	Alocarea de bază pentru municipiu (în Euro)	Rezervă de performanță pentru contractarea alocării de bază în maxim 2 ani (în Euro)
	Aiud	10.927.626	7.649.338	3.278.288
	Blaj	8.846.724	6.192.707	2.654.017
	Codlea	11.057.441	7.740.209	3.317.232
	Făgăraș	16.495.976	11.547.183	4.948.793
	Gheorgheni	8.418.291	5.892.803	2.525.487
	Mediaș	24.371.442	17.060.009	7.311.432
	Odorheiu Secuiesc	16.321.176	11.424.823	4.896.353
	Reghin	16.151.087	11.305.761	4.845.326
	Săcele	15.686.237	10.980.366	4.705.871
	Sebeș	13.971.218	9.779.852	4.191.365
	Sighișoara	14.298.969	10.009.278	4.289.691
	Târgu Secuiesc	8.435.428	5.904.800	2.530.628
	Târnăveni	11.007.743	7.705.420	3.302.323
	Toplița	6.723.836	4.706.685	2.017.151
	TOTAL	182.713.193	127.899.235	54.813.958

Și în cazul acestor municipii, se păstrează regula rezervei de performanță de 30%, în sensul că dacă în termen de 2 ani municipiul nu reușește să contracte 70% din alocarea totală, restul de 30% din aceasta se transferă într-un fond comun disponibil tuturor municipiilor din această categorie din regiunea respectivă. În schimb, aceste municipii nu beneficiază de alocare-bonus dedicată colaborării cu UAT învecinate, întrucât zonele lor urbane funcționale sunt, în general, slab conturate, neexistând fenomene majore de suburbanizare la această scară de orașe.

În cazul orașelor (categoria E din PATN), distribuirea alocărilor regionale dedicate acestei categorii la nivel de centru urban a ținut cont de eterogenitatea lor (orașele au o populație ce variază între 1.500 locuitori în Băile Tușnad și peste 40.000 de locuitori în Năvodari). Așadar, pentru a respecta același principiu al echității (există, în realitate, mai multe orașe cu o populație mai mare decât a unor municipii din categoria D), s-a propus o defalcare a alocării regionale pentru categoria orașelor în 3 sub-categorii:

- **orașe cu peste 30,000 de locuitori**, care pot depune proiecte în valoare de maxim 20 mil. Euro;
- **orașe cu o populație între 20.000 și 30.000 de locuitori**, care pot depune proiecte în valoare de maxim 15 mil. Euro;
- **orașe cu mai puțin de 20,000 de locuitori**, care pot depune proiecte de maxim 10 mil. Euro fiecare. Cu privire la această ultimă sub-categorie, recomandarea este să se finanțeze cu prioritate proiecte ale orașelor cu peste 10.000 de locuitori, urmând ca orașele sub 10.000 de locuitori să beneficieze de fonduri doar în limita sumelor rămase necontractate.

Pentru niciunul dintre aceste orașe, indiferent de subcategorie, nu a fost însă stabilită o prealocare, propunerea fiind de a organiza apeluri de proiecte competitive pentru fiecare subcategorie, în condițiile în care bugetul nu va permite finanțarea tuturor celor aproximativ 200 de orașe din România, fiind necesară o concentrare atât cu privire la numărul de orașe, cât și la valoarea proiectelor care să genereze impact al finanțării la nivel teritorial.

TABELUL 15.
Propunere alocări regionale pentru orașe

REGIUNEA	Alocarea regională orașe	Număr maxim de strategii cu o valoare de maxim 20 mil. Euro finanțate pentru orașe cu o populație cu domiciliul de peste 30.000 de locuitori la 1 iulie 2019	Orașe cu peste 30.000 locuitori eligibile	Buget maxim pentru orașe peste 30.000 de locuitori	Număr maxim de strategii cu o valoare de maxim 15 mil. Euro finanțate pentru orașe cu o populație între 20.000 și 30.000 de locuitori cu domiciliul la 1 iulie 2019	Orașe eligibile	Buget maxim pentru orașe între 20.000 și 30.000 de locuitori	Număr estimat (la o medie de 7,5 mil. Euro/strategie) de strategii cu o valoare de maxim 10 mil. Euro finanțate pentru orașe sub 20.000 de locuitori cu domiciliul la 1 iulie 2019	Număr orașe sub 20.000 de locuitori eligibile	Buget maxim pentru orașe sub 20.000 de locuitori
NORD-EST	131.196.406	0	n.a.	0	3	Buhuși, Comănești, Târgu Neamț	45.000.000	11	26	86.196.406
SUD-EST	61.148.885	1	Năvodari	20.000.000	0	n.a.	0	5	19	41.148.885
SUD-MUNTENIA	151.271.297	1	Mioveni	20.000.000	0	n.a.	0	17	31	131.271.297
SUD-VEST OLTENIA	89.413.645	0	n.a.	0	1	Balș	15.000.000	10	28	74.413.645
VEST	109.766.713	0	n.a.	0	0	n.a.	0	15	27	109.766.713
NORD-VEST	108.719.863	0	n.a.	0	1	Borșa	15.000.000	12	27	93.719.863
CENTRU	151.264.457	0	n.a.	0	2	Zărnești, Cîsnădie	30.000.000	16	35	121.264.457
TOTAL	802.781.266	2		40.000.000	7		105.000.000	86	193	657.781.266

CONCLUZII

În plus față de propunerile și recomandările de mai sus, pentru a duce mai departe progresele realizate în facilitarea cooperării interjurisdicționale în România, trebuie să se țină cont de următoarele:

Criteriile de eligibilitate clare oferă siguranță instituțiilor care se califică și le permit să dezvolte capacități pe termen lung (tehnice și financiare) în anticiparea fluxurilor de investiții. În absența unei politici urbane naționale, poate fi utilizat un criteriu cu mai mulți factori (dimensiunea populației, profilul economic, amplasarea geografică etc.) pentru a stabili zonele care se califică și, pe baza nevoilor și a resurselor disponibile, pentru a determina pachetul de investiții.

Instrumentele financiare integrate și ținute ar consolida și mai mult dezvoltarea acestor domenii. Această integrare este bidirecțională: în primul rând, în cadrul UE, trebuie apreciate suprapunerile dintre alocările destinate diverselor obiective de politică și cele destinate DUD. Prin natura lor, aceste domenii vor beneficia de fonduri și dinspre alte obiective de politică, acestea trebuind să fie bine integrate cu investițiile pentru DUD. Al doilea domeniu de integrare se referă la alocările bugetare naționale, subnaționale și ale UE. În prezent, pare că se pune accentul doar pe fondurile UE, cu insuficientă referire la fondurile naționale și cele colectate la nivel local și la modul în care acestea sunt puse în aplicare pentru a avansa aceeași agendă de dezvoltare.

O abordare progresivă a descentralizării, bazată pe cadre legislative naționale bine articulate și pe evaluarea capacității. Această descentralizare ar trebui să încerce să consolideze legătura dintre atribuții, autoritate, resurse și responsabilitate.

Importanța pe care o are capacitatea corectă a instituțiilor subnaționale nu poate fi niciodată menționată îndeajuns, deoarece aceasta este baza oricărei implementări. În locul inițiativelor dispartate de consolidare a capacității, ar trebui să se ia în considerare un program unic de sprijin urban, care să direcționeze sprijinul adecvat pe baza unei evaluări aprofundate a necesităților.

Se spune că „străgile sunt pentru totdeauna”, iar investițiile actuale în infrastructură vor contura tiparele de dezvoltare sute de ani de-acum înainte. Drumul României spre creștere și dezvoltare este necunoscut încă, însă știm că orașele sunt actorii principali care îl construiesc. Modul în care orașele românești se dezvoltă acum, va defini România de mâine. În consecință, fondurile europene disponibile, împreună cu alte surse de finanțare, trebuie folosite în mod strategic pentru a asigura creșterea și dezvoltarea zonelor urbane ale României într-un mod sustenabil, inclusiv și competitiv.

ANEXA 1. Domenii/sectoare potențiale de cooperare interjurisdicțională în România

Domeniul/ sectorul de intervenție	Intervenții/măsuri potențiale adecvate pentru acorduri multijurisdicționale	Eligibilitatea pentru finanțare din partea UE în perioada de programare 2021- 2027	Eligibilitatea pentru programe finanțate de la bugetul de stat
Capacitate administrativă	Planificare teritorială, strategică și financiară	FSE	PUG
	- Planuri urbanistice metropolitane		
	- Planuri urbanistice generale		
	- PMUD		
	- SIDU		
	- Politici publice și bugetare pe bază de programe		
	- Cadastru verde		
	Resurse umane în administrația locală	FSE	INA ANFP
	- Dezvoltarea competențelor și formare (de exemplu, în domeniul achizițiilor publice)		
	- Unități de implementare a proiectelor		
	Procese și instrumente administrative și de management	FSE	Nu
	- Ghisee unice pentru cetățeni și companii		
	- Standarde și proceduri de management al calității		
	- Autorități urbane/metropolitane		
Transporturi	Transport public	FEDR	Nu
	- Extinderea metroului		
	- Sisteme de căi ferate metropolitane		
	- Extinderea și reabilitarea liniilor de tramvai		
	- Extinderea/modernizarea stațiilor/terminalelor de transport public		
	- Sisteme de autobuze expres		
	- Bilete electronice		
	- Parc auto electric pentru transportul public		
	Transport multimodal	FC	Nu
	- Infrastructură de transport de marfă intermodal		
	- Terminale „park-and-ride”/„bike-and-ride”		
	- Terminale intermodale pentru pasageri		
	Transport nemotorizat și electromobilitate	FEDR	AFM
	- Piste pentru biciclete și sisteme de „bike sharing”		
	- Zone pietonale și spații comune (shared-space)		
	- Stații de încărcare pentru vehicule electrice		
	Accesibilitate	FC	PNDL
	- Drumuri și variante de ocolire		
	- Sisteme de gestionare a traficului		

Domeniul/ sectorul de intervenție	Intervenții/măsuri potențiale adecvate pentru acorduri multijurisdicționale	Eligibilitatea pentru finanțare din partea UE în perioada de programare 2021- 2027	Eligibilitatea pentru programe finanțate de la bugetul de stat
Schimbări climatice și gestionarea riscurilor	Atenuarea riscurilor	FC	MLPDA Apele Române ANIF
	- Consolidarea clădirilor cu risc seismic		
	- Măsuri de protecție împotriva inundațiilor		
	- Măsuri de protecție împotriva alunecărilor de teren		
	Intervenție în caz de urgență	FC	Nu
	- Investiții în servicii profesionale și voluntare de intervenție în situații de urgență (clădiri, echipamente, formare)		
	- Dezvoltare de centre integrate de intervenție în situații de riscuri multiple		
	- Centre de salvamont și salvamar		
Reducerea emisiilor de carbon și eficiență energetică	Producerea, transportul și distribuția energiei	FC	MLPDA
	- Modernizarea sistemelor de termoficare, inclusiv cogenerare		
	- Utilizarea energiei din surse regenerabile pentru clădirile publice		
	- Contorizare inteligentă și monitorizarea consumului de energie		
	- Extinderea rețelelor de distribuție a energiei și gazelor naturale		
	Eficiență energetică	FEDR	MLPDA
	- Reabilitarea termică a blocurilor		
	- Reabilitarea termică a clădirilor publice		
	- Iluminat public eficient din punct de vedere energetic		
Învățământ	Învățământ de bază	FEDR	PNDL MEN
	- Creșe și grădinițe - Școli - Licee		
	Învățământ profesional și tehnic	FEDR	MEN
	- Campusuri pentru formare profesională		
	Educație specială	FEDR	MEN
	- Infrastructuri educaționale pentru nevoi speciale		
	Învățământ superior	FEDR	MEN
	- Campusuri pentru învățământul superior		

Domeniul/ sectorul de intervenție	Intervenții/măsuri potențiale adecvate pentru acorduri multijurisdicționale	Eligibilitatea pentru finanțare din partea UE în perioada de programare 2021- 2027	Eligibilitatea pentru programe finanțate de la bugetul de stat
Sănătate	Infrastructură medicală	FEDR	MS / PNDL
	- Construcția de spitale regionale de urgență		
	- Investiții în spitale și unități de urgență municipale		
	- Investiții în ambulatorii și centre locale de asistență medicală de bază		
Mediu și biodiversitate	Gestionarea deșeurilor	FC	AFM
	- Promovarea colectării selective a deșeurilor prin separare la sursă		
	Apă și canalizare	FC	PNDL / AFM
	- Extinderea infrastructurii de apă și canalizare în zone care nu sunt acoperite de master planuri regionale pentru apă și canalizare		
	Biodiversitatea	FC	Nu
	- Implementarea planurilor de management pentru zonele NATURA 2000		
	Terenuri dezafectate	FC	Nu
	- Terenuri dezafectate publice și private cu alte destinații		
Incluziune socială și ocuparea forței de muncă	Servicii sociale	FSE	MMFPS
	- Centre de îngrijire de zi și servicii sociale și de asistență medicală pentru grupurile vulnerabile		
	- Îngrijire la domiciliu pentru grupurile vulnerabile		
	- Locuințe protejate pentru grupurile vulnerabile		
	Comunități marginalizate și defavorizate	FEDR	Nu
		FSE	
	- Măsuri integrate pentru soluționarea problemelor cartierelor marginalizate		
	- Măsuri integrate de renovare pentru cartierele/blocurile comuniste		
	- Măsuri integrate de renovare pentru zonele rezidențiale noi lipsite de infrastructura de bază		
	Locuințe	FEDR	ANL Prima Casă
	- Locuințe accesibile		
	- Locuințe sociale și pentru situații de urgență		

Domeniul/ sectorul de intervenție	Intervenții/măsuri potențiale adecvate pentru acorduri multijurisdicționale	Eligibilitatea pentru finanțare din partea UE în perioada de programare 2021- 2027	Eligibilitatea pentru programe finanțate de la bugetul de stat
	Ocuparea forței de muncă	FSE	ANOFM
	- Ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor (dezvoltarea și evaluarea competențelor, servicii de plasare, stagii etc.)		
	- Acces la piața forței de muncă pentru lucrătorii nedeclarați și pentru șomeri (formare, servicii de plasare, economie socială etc.)		
	- Economie socială		
Cercetare- dezvoltare și inovare	Cercetare-dezvoltare	FEDR	PNCDI
	- Sprijin pentru infrastructura publică de cercetare și dezvoltare		
	- Sprijin pentru parteneriatele de cercetare și dezvoltare dintre companii și organisme publice		
	Transfer de cunoștințe și de tehnologie	FEDR	Nu
	- Infrastructuri și servicii publice și private de transfer de inovație și tehnologie		
Digitalizare	Internet în bandă largă	FC	Nu
	- Extinderea infrastructurii de bandă largă		
	- Hotspoturi Wi-Fi publice		
	Servicii publice electronice	FEDR	Nu
	- Implementarea instrumentelor de e-guvernanta, e-sănătate, e-learning (învățare online) și e-cultură		
	Sectorul TIC privat	FEDR	Start Up Nation
	- Sprijin pentru companiile și clusterelor din sectorul TIC		
Patrimoniu cultural și turism	Infrastructură de agrement	FEDR	CNI
	- Amenajări publice pentru petrecerea timpului liber		
	Resurse pentru turism	FEDR	MT
	- Valorificarea resurselor turistice naturale		
	- Dezvoltarea turismului pentru sănătate		
	- Infrastructură de bază pentru zonele turistice		
	- Promovare și marketing în domeniul turismului		
	Patrimoniu cultural	FEDR	MC
	- Centre istorice		
	- Monumente de importanță națională		
Competitivitate	IMM-uri și antreprenoriat	FEDR	Start Up Nation
	- Infrastructură de sprijin și servicii pentru IMM-uri		

ANEXA 2. Domeniile/sectoarele cu impact multijurisdicțional identificate de o selecție de autorități subnaționale din România

[illegible]

[illegible]

ANEXA 3. Identificarea domeniilor de intervenție relevante pentru orașele din România, din proiectul politicii de coeziune 2021-2027

DOMENIU DE INTERVENȚIE		Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivele privind schimbările climatice	Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivele de mediu
OBIECTIVUL DE POLITICĂ 1: O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente			
001	Investiții în active fixe în microîntreprinderi legate direct de activități de cercetare și inovare	0 %	0 %
002	Investiții în active fixe în întreprinderi mici și mijlocii (inclusiv centre private de cercetare) legate direct de activități de cercetare și inovare	0 %	0 %
003	Investiții în active fixe în centre publice de cercetare și învățământ superior legate direct de activități de cercetare și inovare	0 %	0 %
004	Investiții în active necorporale în microîntreprinderi legate direct de activități de cercetare și inovare	0 %	0 %
005	Investiții în active necorporale în întreprinderi mici și mijlocii (inclusiv centre private de cercetare) legate direct de activități de cercetare și inovare	0 %	0 %
006	Investiții în active necorporale în centre publice de cercetare și învățământ superior direct legate de activități de cercetare și inovare	0 %	0 %
007	Activități de cercetare și inovare în microîntreprinderi, inclusiv colaborare în rețea (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate)	0 %	0 %
008	Activități de cercetare și inovare în întreprinderi mici și mijlocii, inclusiv colaborare în rețea	0 %	0 %
009	Activități de cercetare și inovare în centre publice de cercetare, învățământ superior și centre de competență, inclusiv colaborare în rețea (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate)	0 %	0 %
010	Digitalizarea IMM-urilor (inclusiv comerț electronic, activități economice electronice și procese de afaceri în rețea, huburi de inovare digitală, laboratoare vii, antreprenori web și start-upuri TIC, B2B)	0 %	0 %
011	Soluții TIC, servicii electronice și aplicații pentru administrație	0 %	0 %
012	Servicii și aplicații IT pentru competențe digitale și incluziune digitală	0 %	0 %
013	Servicii și aplicații de e-sănătate (inclusiv e-Care, Internetul lucrurilor pentru activitate fizică și asistență pentru autonomie la domiciliu)	0 %	0 %
014	Infrastructură comercială pentru IMM-uri (inclusiv zone și parcuri industriale)	0 %	0 %
015	Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor	0 %	0 %
016	Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat	0%	0%
017	Servicii avansate de sprijin pentru IMM-uri și grupuri de IMM-uri (inclusiv servicii de management, marketing și proiectare)	0 %	0 %
018	Incubare, sprijinirea societăților spin-off, spin-out și start-upurilor	0 %	0 %

DOMENIU DE INTERVENȚIE		Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivele privind schimbările climatice	Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivele de mediu
019	Sprijinirea clusterelor de inovare și rețele comerciale, în principal în beneficiul IMM-urilor	0 %	0 %
020	Procese de inovare în IMM-uri (inovații la nivel de proces, organizație, marketing, co-creare, inovare indusă de utilizatori și de cerere)	0 %	0 %
021	Transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi, centrele de cercetare și sectorul învățământului superior	0 %	0 %
022	Procese de cercetare și inovare, transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi, cu accent pe economia cu emisii scăgute de carbon, pe reziliență și pe adaptarea la schimbările climatice	100 %	40 %
023	Procese de cercetare și inovare, transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi, cu accent pe economia circulară	40 %	100 %
OBIECTIVUL DE POLITICĂ 2: O Europă mai ecologică, cu emisii scăgute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor			
024	Eficiență energetică și proiecte demonstrative în IMM-uri și măsuri de sprijin	100 %	40 %
025	Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte de demonstrare și măsuri de sprijin	100 %	40 %
026	Renovarea infrastructurilor publice în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte de demonstrare și măsuri de sprijin	100 %	40 %
027	Sprijin pentru întreprinderile care oferă servicii care contribuie la economia cu emisii scăgute de carbon și la reziliența în fața schimbărilor climatice	100 %	40 %
028	Energii regenerabile: energia vântului	100 %	40 %
029	Energii regenerabile: energia solară	100 %	40 %
030	Energii regenerabile: biomasa	100 %	40 %
031	Energii regenerabile: energia marină	100 %	40 %
032	Alte energii regenerabile (inclusiv energia geotermală)	100 %	40 %
033	Sisteme de distribuție inteligentă a energiei electrice la tensiuni joase și medii (inclusiv rețele inteligente și sisteme TIC) și stocarea aferentă	100 %	40 %
034	Cogenerare de înaltă eficiență, încălzire și răcire centralizate	100 %	40 %
035	Măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și managementul riscurilor legate de climă: inundații (inclusiv sensibilizare, protecție civilă și sisteme și infrastructuri de management al degastrelor)	100 %	100 %
036	Măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și managementul riscurilor legate de climă: Incendii (inclusiv sensibilizare, protecție civilă și sisteme și infrastructuri de management al degastrelor)	100 %	100 %
037	Măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și managementul riscurilor legate de climă: altele, de exemplu, furtuni și secetă (inclusiv sensibilizare, protecție civilă și sisteme și infrastructuri de management al degastrelor)	100 %	100 %

DOMENIU DE INTERVENȚIE		Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivele privind schimbările climatice	Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivelor de mediu
038	Prevenire și management al riscurilor naturale care nu au legătură cu clima (de ex. cutremurele), precum și al riscurilor legate de activitățile umane (de ex. accidentele tehnologice), inclusiv sensibilizare, protecție civilă și sisteme și infrastructuri de management al dezastrelor	0 %	100 %
039	Furnizare de apă pentru consum uman (infrastructură de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsurarea eficienței, alimentare cu apă potabilă)	0 %	100 %
040	Gospodărirea apei și conservarea resurselor de apă (inclusiv managementul bășinilor hidrografice, măsuri specifice de adaptare la schimbările climatice, reutilizare, reducerea scurgerilor)	40 %	100 %
041	Colectarea și tratarea apelor uzate	0 %	100 %
042	Gestionarea deșeurilor menajere: măsuri de prevenire, minimizare, sortare, reciclare	0 %	100 %
043	Gestionarea deșeurilor menajere: tratare biologică mecanică, tratare termică	0 %	100 %
044	Gestionarea deșeurilor comerciale, industriale sau periculoase	0 %	100 %
045	Promovarea utilizării materialelor reciclate ca materii prime	0 %	100 %
046	Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate	0 %	100 %
047	Sprijin pentru procesele de producție ecologice și pentru eficiența resurselor în IMM-uri	40 %	40 %
048	Măsuri privind calitatea aerului și reducerea zgomotului	40 %	100 %
049	Protejarea, restaurarea și utilizarea sustenabilă a siturilor Natura 2000	40 %	100 %
050	Protejarea naturii și a biodiversității, infrastructură verde	40 %	100 %
OBIECTIVUL DE POLITICĂ 3: O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale			
051	TIC: Rețea de bandă largă cu capacitate foarte mare (rețea magistrală/backhaul)	0 %	0 %
052	TIC: Rețea de bandă largă cu capacitate foarte mare (acces/bucă locală cu o performanță echivalentă cu o instalație de fibră optică până la punctul de distribuție de la locul de deservire pentru spații cu mai multe locuințe)	0 %	0 %
053	TIC: Rețea de bandă largă cu capacitate foarte mare (acces/bucă locală cu o performanță echivalentă cu o instalație de fibră optică până la punctul de distribuție de la locul de deservire pentru locuințe și sedii de firme)	0 %	0 %
054	TIC: Rețea de bandă largă cu capacitate foarte mare (acces/bucă locală cu o performanță echivalentă cu o instalație de fibră optică până la stația de bagaj pentru comunicații fără fir avansate)	0 %	0 %
055	TIC: Alte tipuri de infrastructură TIC (inclusiv resurse/ecipamente de calcul la scară largă, centre de date, senzori și alte echipamente fără fir)	0 %	0 %
056	Construcția de noi autostrăzi și drumuri – rețeaua TEN-T de bagaj	0 %	0 %

DOMENIU DE INTERVENȚIE		Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivele privind schimbările climatice	Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivelor de mediu
057	Construcția de noi autostrăzi și drumuri – rețeaua TEN-T cuprinzătoare	0 %	0 %
058	Legături rutiere secundare nou construite către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T	0 %	0 %
059	Alte drumuri de acces naționale, regionale și locale nou construite	0 %	0 %
060	Autostrăzi și drumuri reconstruite sau îmbunătățite – Rețeaua centrală TEN-T	0 %	0 %
061	Autostrăzi și drumuri reconstruite sau îmbunătățite – Rețeaua globală TEN-T	0 %	0 %
062	Alte drumuri reconstruite sau îmbunătățite (autostrăzi, drumuri naționale, regionale sau locale)	0 %	0 %
063	Digitalizarea transporturilor: drumuri	40 %	0 %
064	Căi ferate nou construite – rețeaua centrală TEN-T	100 %	40 %
065	Căi ferate nou construite – rețeaua TEN-T cuprinzătoare	100 %	40 %
066	Alte căi ferate nou construite	100 %	40 %
067	Căi ferate reconstruite sau îmbunătățite – rețeaua TEN-T centrală	0 %	40 %
068	Căi ferate reconstruite sau îmbunătățite – rețeaua TEN-T globală	0 %	40 %
069	Alte căi ferate reconstruite sau îmbunătățite	0 %	40 %
070	Digitalizarea transporturilor: feroviare	40 %	0 %
071	Sistemul european de management al traficului feroviar (ERTMS)	0 %	40 %
072	Active feroviare mobile	40 %	40 %
073	Infrastructuri de transporturi urbane curate	100 %	40 %
074	Material rulant de transport urban curat	100 %	40 %
075	Infrastructuri de ciclism	100 %	100 %
076	Digitalizarea transportului urban	40 %	0 %
077	Infrastructuri pentru combustibili alternativi	100 %	40 %
078	Transporturi multimodale (TEN-T)	40 %	40 %
079	Transporturi multimodale (neurbane)	40 %	40 %
080	Porturi maritime (TEN-T)	40 %	0 %
081	Alte porturi maritime	40 %	0 %
082	Căi navigabile și porturi interioare (TEN-T)	40 %	0 %
083	Căi navigabile și porturi interioare (regionale și locale)	40 %	0 %
084	Digitalizarea transportului: alte moduri de transport	40 %	0 %

DOMENIU DE INTERVENȚIE		Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivele privind schimbările climatice	Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivelor de mediu
OBIECTIVUL DE POLITICĂ 4: O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale			
085	Infrastructură pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari	0 %	0 %
086	Infrastructuri pentru învățământul primar și secundar	0 %	0 %
087	Infrastructuri pentru învățământul terțiar	0 %	0 %
088	Infrastructuri pentru învățământul profesional și tehnic și educația adulților	0 %	0 %
089	Infrastructuri de locuit pentru migranți, refugiați și persoanele care solicită sau se află sub protecție internațională	0 %	0 %
090	Infrastructuri de locuit (altele decât cele pentru migranți, refugiați și persoanele care solicită sau se află sub protecție internațională)	0 %	0 %
091	Alte infrastructuri sociale care contribuie la incluziunea socială în cadrul comunității	0 %	0 %
092	Infrastructuri de sănătate	0 %	0 %
093	Echipamente medicale	0 %	0 %
094	Active mobile de sănătate	0 %	0 %
095	Digitalizarea în asistența medicală	0%	0%
096	Infrastructuri de primire temporară pentru migranți, refugiați și persoanele care solicită sau se află sub protecție internațională	0 %	0 %
097	Măsuri de îmbunătățire a accesului la locuri de muncă	0 %	0 %
098	Măsuri de promovare a accesului la muncă al șomerilor de lungă durată	0 %	0 %
099	Sprijin specific pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și integrarea socioeconomică a tinerilor	0 %	0 %
100	Sprijin pentru activitățile independente și crearea de start-upuri	0 %	0 %
101	Sprijin pentru economia socială și întreprinderile sociale	0 %	0 %
102	Măsuri de modernizare și consolidare a instituțiilor pieței muncii și servicii pentru evaluarea și anticiparea nevoilor de competențe și pentru asigurarea unei asistențe rapide și adaptate	0 %	0 %
103	Sprijin pentru corelarea cererii și a ofertei și pentru tranzițiile de pe piața muncii	0 %	0 %
104	Sprijin pentru mobilitatea forței de muncă	0 %	0 %
105	Măsuri de promovare a participării femeilor pe piața muncii și reducerea segregării de gen pe piața muncii	0 %	0 %
106	Măsuri de promovare a echilibrului între viața profesională și cea privată, inclusiv a accesului la servicii de îngrijire a copiilor și persoanelor dependente	0 %	0 %

DOMENIU DE INTERVENȚIE		Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivele privind schimbările climatice	Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivelor de mediu
107	Măsuri pentru un mediu de lucru sănătos și bine adaptat, inclusiv promovarea activității fizice, care să abordeze riscurile pentru sănătate	0 %	0 %
108	Sprijin pentru dezvoltarea de competențe digitale	0 %	0 %
109	Sprijin pentru adaptarea la schimbări a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor	0 %	0 %
110	Măsuri de încurajare a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate	0 %	0 %
111	Sprijin pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari (cu excepția infrastructurilor)	0 %	0 %
112	Sprijin pentru învățământul primar și secundar (cu excepția infrastructurilor)	0 %	0 %
113	Sprijin pentru învățământul terțiar (cu excepția infrastructurilor)	0 %	0 %
114	Sprijinul pentru educația adulților (cu excepția infrastructurilor)	0 %	0 %
115	Măsuri de promovare a egalității de șanse și a participării active în societate	0 %	0 %
116	Platforme pentru integrarea și reintegrarea în muncă a persoanelor dezavantajate	0 %	0 %
117	Măsuri pentru îmbunătățirea accesului unor grupuri marginalizate, cum ar fi romii, la educație și locuri de muncă și pentru promovarea incluziunii sociale a acestora	0 %	0 %
118	Sprijin pentru societatea civilă care lucrează cu comunități marginalizate, cum ar fi romii	0 %	0 %
119	Acțiuni specifice pentru a spori participarea pe piața muncii a resortisanților țărilor terțe	0 %	0 %
120	Măsuri de integrare socială a resortisanților țărilor terțe	0 %	0 %
121	Măsuri de facilitare a accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu accesibile financiar	0 %	0 %
122	Măsuri de îmbunătățire a prestării serviciilor de îngrijire familială și a serviciilor de îngrijire în cadrul comunității	0 %	0 %
123	Măsuri de îmbunătățire a accesibilității, eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate (cu excepția infrastructurii)	0 %	0 %
124	Măsuri de îmbunătățire a accesului la servicii de îngrijire pe termen lung (cu excepția infrastructurii)	0 %	0 %
125	Măsuri de modernizare a sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială	0 %	0 %
126	Promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor	0 %	0 %
127	Combaterea deprivării materiale prin asistență alimentară și/sau materială pentru persoanele cele mai defavorizate, inclusiv măsuri de însoțire	0 %	0 %

DOMENIU DE INTERVENȚIE		Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivele privind schimbările climatice	Coeficient pentru calcularea sprijinului pentru obiectivelor de mediu
OBIECTIVUL DE POLITICĂ 5: O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale ¹²			
128	Protejarea, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și servicii turistice conexe	0 %	0 %
129	Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale	0 %	0 %
130	Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului natural și a ecoturismului	0 %	100 %
131	Regenerarea fizică și securitatea spațiilor publice	0 %	0 %
ALTE CODURI LEGATE DE OBIECTIVELE DE POLITICĂ 1-5			
132	Îmbunătățirea capacității autorităților responsabile de programe și a organismelor implicate în implementarea fondurilor	0 %	0 %
133	Dezvoltarea cooperării cu parteneri din interiorul și din afara statului membru	0 %	0 %
134	Finanțare încrucișată în cadrul FEDR (sprijin acordat acțiunilor de tip FSE, necesare pentru implementarea părții FEDR a operațiunii și legate direct de aceasta)	0 %	0 %
135	Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice și ale părților interesate de a implementa proiecte și inițiative de cooperare teritorială într-un context transfrontalier, transnațional, maritim și interregional	0 %	0 %
136	Regiuni ultraperiferice: compensarea oricăror costuri suplimentare cauzate de deficitul de accesibilitate și de fragmentarea teritorială	0 %	0 %
137	Regiuni ultraperiferice: acțiuni specifice pentru compensarea costurilor suplimentare cauzate de factori legați de dimensiunea pieței	0 %	0 %
138	Regiuni ultraperiferice: sprijin pentru compensarea costurilor suplimentare cauzate de condițiile climatice și de dificultățile de relief	40 %	40 %
139	Regiuni ultraperiferice: aeroporturi.	0 %	0 %
ASISTENȚĂ TEHNICĂ			
140	Informare și comunicare	0 %	0 %
141	Pregătire, implementare, monitorizare și control	0 %	0 %
142	Evaluare și studii, culegere de date	0 %	0 %
143	Consolidarea capacității autorităților statelor membre, a beneficiarilor și a partenerilor relevanți	0 %	0 %

¹² Pentru obiectivul de politică 5 se pot selecta toate codurile dimensiunilor din cadrul obiectivelor de politică 1-4, pe lângă cele enumerate în cadrul obiectivului de politică 5.

